

UPUTSTVO ZA KORIŠTENJE

Tring Favourite

ELEKTRONSKA REGISTAR KASA
SA FISKALNOM MEMORIJOM I GPRS TERMINALOM

SADRŽAJ

1	UVOD	5
1.1	UPUTSTVO ZA KORIŠTENJE SKRAĆENICA:	5
1.2	SIGURAN RAD SA EFK I ZAŠTITA OKOLINE	5
1.2.1	INSTRUKCIJE ZA SIGURAN RAD	5
1.2.2	ZAŠTITA OKOLINE	6
2	OSNOVNE FUNKCIONALNE MOGUĆNOSTI	7
2.1	PUŠTANJE U RAD	9
3	KONSTRUKCIJA KASE	10
3.1	TASTATURA	11
3.2	DISPLEJ	11
3.3	ŠTAMPAČ	12
3.3.1	RAD SA ŠTAMPAČEM	12
3.4	MEMORIJA	13
3.5	ENERGONEZAVISNA MEMORIJA	13
3.5.1	FISKALNA MEMORIJA	14
3.6	BAFERNA MEMORIJA	14
3.7	ELEKTRONSKA KNJIŽICA	15
3.8	ELEKTRONSKI ŽURNAL	15
3.9	FIOKA (LADICA)	15
3.10	INTERFEJS	15
4	OSNOVNE EDITORSKE FUNKCIJE	17
4.1	EDITOR KOLIČINA I SUMA	17
4.2	EDITOR NUMERIČKIH NIZOVA	17
4.3	EDITOR SIMBOLIČKIH NIZOVA	17
4.4	PRETRAŽIVANJE BAZE ARTIKALA	19
5	GLAVNI MENI RADNIH REŽIMA	20
6	REŽIM SAT	20
6.1	LJETNO/ZIMSKO RAČUNANJE VREMENA	20
7	REŽIM PROGRAMIRANJE	21
7.1	PROGRAMIRANJE PODATAKA O KLIJENTIMA	21
7.2	PROGRAMIRANJE PORESKIH STOPA	22

7.3	PROGRAMIRANJE GRUPA ROBA	25
7.4	PROGRAMIRANJE PODGRUPA ROBA-ODJELJENJA	26
7.5	PROGRAMIRANJE ARTIKALA	27
7.6	PROGRAMIRANJE KASIRA	29
7.7	INICIJALIZACIJA.....	30
7.8	VEZA SA PC RAČUNAROM (VEZA SA PC).....	30
7.9	PODEŠAVANJE PARAMETARA (FISKALIZACIJA).....	30
7.10	SERVISNI TESTOVI.....	32
7.11	SERVISIRANJE.....	33
8	REŽIM REGISTRACIJA.....	34
8.1	PRODAJA VODEĆEG ARTIKLA PODGRUPE.....	35
8.2	PRODAJA PO ARTIKLIMA.....	36
8.3	PRODAJA PO ARTIKLIMA PUTEM BARKOD SKENERA	37
8.4	UNOS KOLIČINE ILI MASE SA ELEKTRONSKE VAGE	37
8.5	NADOPLATE I POPUSTI.....	38
8.6	KOREKCIJA POGREŠNOG UNOSA (STORNO STAVKE).....	40
8.7	REKLAMIRANI RAČUN	41
8.8	ISPIS MEĐUZBIRA.....	43
8.9	ZAVRŠETAK RAČUNA I VRSTE PLAĆANJA	43
8.10	OBUSTAVLJANJE POTROŠAČKOG RAČUNA ZBOG PREPUNJAVANJA.....	44
8.11	SLUŽBENI UNOS ILI IZVOD NOVACA	44
8.12	IZMJENE TEHNOLOŠKOG REŽIMA.....	45
8.13	PRINTANJE DUPLIKATA	45
8.14	IZDAVANJE RAČUNA PRAVNIM LICIMA	45
9	RAD U RESTORANSKOM REŽIMU	47
9.1	REGISTRACIJA NOVIH PORUDŽBINA	47
9.2	ŠTAMPANJE MEĐUZBIRA OTVORENOG.....	50
9.3	ZATVARANJE I ŠTAMPANJE KONAČNOG RAČUNA.....	51
	PORUKE O GREŠKAMA	52
10	REŽIM IZVJEŠTAJA.....	53
10.1	MENI IZVJEŠTAJA	53
10.2	DNEVNI IZVJEŠTAJ I PRESJEK STANJA	55

10.3	PERIODIČNI IZVJEŠTAJ IZ FISKALNE MEMORIJE.....	56
10.4	IZVJEŠTAJ PO GRUPAMA.....	57
10.5	IZVJEŠTAJ PO PODGRUPAMA	57
10.6	IZVJEŠTAJI PO ARTIKLIMA	58
10.7	IZVJEŠTAJI PO OPERATORIMA	58
10.8	OTVORENI RAČUNI	59
10.9	IZVJEŠTAJ PO KUPCIMA	59
11	PRIKLJUČENJE DODATNIH UREĐAJA	61
12	UPUSTVO ZA ČITANJE FISKALNE MEMORIJE.....	62
13	TERMINAL.....	63
13.1	RAD S TERMINALOM	63
14	PAPIR	64
15	ODRŽAVANJE I ČIŠĆENJE	65
16	FUNKCIONALNO TEHNIČKE KARAKTERISTIKE UREĐAJA	66
16.1	VREMENSKE ODREDNICE.....	66
16.2	POREZNE SOPE.....	67
16.3	RESETI	68
16.4	DNEVNA IZVJEŠĆA.....	68
16.5	EVIDENTIRANJE PROMETA	69
16.6	BROJAČ REDNIH BROJEVA	72
16.7	DISPLEJ.....	73
16.8	ŠTAMPANJE.....	74
16.9	OPERATIVNA MEMORIJA.....	76
16.10	FISKALNA MEMORIJA	78
16.11	ELEKTRONIČKI ŽURNAL.....	78
16.12	BAZA ARTIKALA.....	79

1 UVOD

Ovo uputstvo sadrži informacije za rad sa elektronskom fiskalnom kasom **FAVOURITE**. Prikazane su funkcionalne mogućnosti kase i metodi njihovog korišćenja.

Prema svojim funkcionalnim mogućnostima i organizaciji, kasa odgovara zahtjevima za evidentiranje prometa pri prodaji roba i usluga, tj. obezbeđuje potpuno evidentiranje rada objekta što je namijenjeno njegovom vlasniku kao i poreskim vlastima.

1.1 UPUTSTVO ZA KORIŠTENJE SKRAĆENICA:

Skraćenice	Puni naziv
EFK	Elektronska registar kasa sa fiskalnom memorijom
FU	Fiskalni uređaj
FM	Fiskalna memorija
EŽ	Elektronički žurnal

1.2 SIGURAN RAD SA EFK I ZAŠTITA OKOLINE

1.2.1 INSTRUKCIJE ZA SIGURAN RAD

Da bi rad sa EFK bio pouzdan sljedeći uslovi moraju biti ispunjeni:

- Ne instalirajte kasu blizu protočne vode; ne perite je sa vodom i tečnostima!
- Ne instalirajte kasu na nestabilne i vibrirajuće površine da bi ste spriječili pad uređaja!
 - Zaštitite kasu od udaraca, jakog drmusanja i mehaničkih oštećenja!
 - Mjesto instalisanja kase ne smije biti izloženo direktno izvoru toplote.
 - Ne manipulirajte unutar kase sa metalnim objektima i alatima kada je uređaj uključen da bi ste spriječili strujni šok!
 - Napajanje mora biti 220 (+20 - 10) V, 50 Hz iz mrežnog adaptera AZ000000, koji se nalazi u ispručenom pakovanju kase. Proizvođač neće biti odgovoran za korektan i siguran rad sa kasom u slučaju ako je iskorišten neki drugi mrežni adapter.

- Površine oko printera i tastature moraju se redovno čistiti od prašine, dijelova papira i drugih stvari sa mekanom četkom.
- Čišćenje uređaja se mora vršiti pri isključenom napajanju istog; ne upotrebljavajte hemijski agresivne agense
- Uređaj smije otvoriti i popravljati samo ovlašteni serviser sa kojim ste sklopili ugovor.
- Odspojite kasu sa mreže i pošaljite ovlaštenom serviseru u slučaju da je posuta sa nekom tečnošću , oštećena ili radi nekorektno!
- Rad sa kasom se može nastaviti tek poslije izvršene popravke!
- Kada je kasa isključena,garantuje se funkcionisanje sata i čuvanje informacija najmanje 3 mjeseca ,što je obezbjeđeno sa **NiMH** baterijom 3.6V 65mAh.
- Kao rezervno napajanje, EFK ima opciono ugrađeno baterijsko pakovanje od - **5 h AA NiMH 1.2V 2000 mAh**. One se pune pomoću mrežnog adaptera (koji je isporučen u kompletu uređaja) kada je spojen na mrežu 220 volti. Proizvođač garantuje siguran i pouzdan rad kase samo ako se akumulatorska baterija mijenja sa drugom istog tipa.

1.2.2 ZAŠTITA OKOLINE

<p>- Zabranjeno je bacanje neupotrebljivih kasa u kantu za otpadke</p> <p>- Kontaktirajte svog ovlaštenog servisera radi vraćanja neispravnih fiskalnih registar kasa i akumulatorskih baterija</p>	
---	--

2 OSNOVNE FUNKCIONALNE MOGUĆNOSTI

Kasa ima 5 osnovnih radnih režima koji se biraju iz glavnog menija:

- režim **SAT** (podešavanje datuma i sata)
- režim **Prodaje** (evidentiranje prodaje)
- Režim **Fiskalni izvještaji**
- Režim **Nefiskalni izvještaji**
- Režim **Programiranje** parametara kase

Kasa posjeduje:

- energonezavisnu fiskalnu memoriju za čuvanje obavljenog prometa po 5 poreskih stopa i ukupni promet za 2 000 izvještaja i višekratno upisivanje svih podešavanja kase (reklamirani promet, artikli, podgrupe, grupe, logo, te 80 servisa, 50 reseta i 30 promjena poreskih stopa, broj posljednjeg fiskalnog računa). **Kada se napuni broj bilo koje od ovih promjena kasa će se blokirati za dalju prodaju. Potrebno je promijeniti fiskalnu memoriju. Kasa generiše vizuelno upozorenje kada je broj izvještaja veći od 1945 , servisa od 70, reseta od 40 i poreskih stopa od 25. Upozorenje se i štampa kada su u pitanju izvještaji.**

- ugrađeni sat/kalendar sa akumulatorskom baterijom;
- termošampač APS MP205 koji štampa u redu po 18 simbola duple širine (traka računa) i 18 simbola pojedinačne širine (kontrolna traka);
- dva 16-poziciona alfanumerička indikaciona displeja – za kasira i za potrošača.
- tastaturu od 29 tastera (12 numeričkih i 17 funkcionalnih);
- elektronski žurnal sposoban pohraniti do 2.500.000 dokumenata (1GB)
- Porezni terminal uređaja u mogućnosti poslati podatke s podacima terminala od porezne uprave;

EFK čuva podatke u operativnoj memoriji najmanje 3 mjeseca poslije isključenja napona napajanja.

EFK može da radi sa:

- elektronskim vagama (CAS protokol);

- barkod skenerom podešenom u režimu RS232S, format EAN13 i EAN8”
- u režimu “Fiskalni štampač” u kome dobija i izvršava komande od računara preko RS232C interfejsa
- režim čitanja i unosa podešavanja preko RS323 intefejsa
- režim čitanja žurnala sa računara preko USB 2.0 interfejsa .

EFK može da evidentira prodaje po:

- 16000 artikala sa programiranom cijenom
- 8 artikalskih podgrupa (pG) sa programiranom cijenom;
- 12 grupa roba (GR) sa mogućnošću za izračunavanje pocenta zarade;
- 5 poreskih stopa sa raspodjelom prometa u njima;
- 2000 kupaca

EFK može da radi sa:

- 25 kasira koji dobijaju dozvolu za rad pomoću individualnih lozinki;
- programiranim cijenama u diapazonima **0...9999999,99** (rad sa decimalnim brojevima sa tačnošću 2 znaka poslije decimale) ili 999999.999 (rad sa decimalnim brojevima sa tačnošću 3 znaka poslije decimale)

Napomena: Kasa dopušta evidentiranje suma za ukupno 12 cifara u isječcima i dnevnim i ostalim izvještajima u dijapazonu od 0,009999999999,99.

- unesenim ili dobijenim sa elektronskih vaga količinama u diapazonu 0,001...99999,999;
- Četiri vrsta plaćanja : GOTOVINA,ČEK,KARTICA i VIRMAN.

EFK može da štampa:

- račun i kontrolni zapis na traku računa i kontrolnu traku respektivno
- EFK može da vrši storniranje artikala sve dok račun ne bude završen.
- EFK može da poništi cijeli račun u jednom koraku
- EFK može da registruje reklamacije (storno račune) i da vodi evidenciju o prodaji artikala (lager)

EFK može da sastavlja sljedeće izvještaje:

- dnevni finansijski izvještaj;
- presjek stanja
- periodične izvještaje fiskalne memorije u zadatom periodu (od datuma do datuma) i broj izvještaja;
- izvještaje prometa i zarade po grupama roba;
- izvještaje po artikalskim podgrupama-odjeljenjima;
- izvještaje po artiklima;
- izvještaje po kasirima.

- izvještaje po otvorenim računima (restoranski režim)
- prodaja po kupcima u okviru definisanog vremenskog perioda

U EFK se može naknadno programirati:

- veličina slova u računu (velika ili mala slova)
- tekst hedera(do 6 redova) i futer (do 3 reda) u gornjem ili donjem dijelu isječka
- štampanje/odsustvo loga.

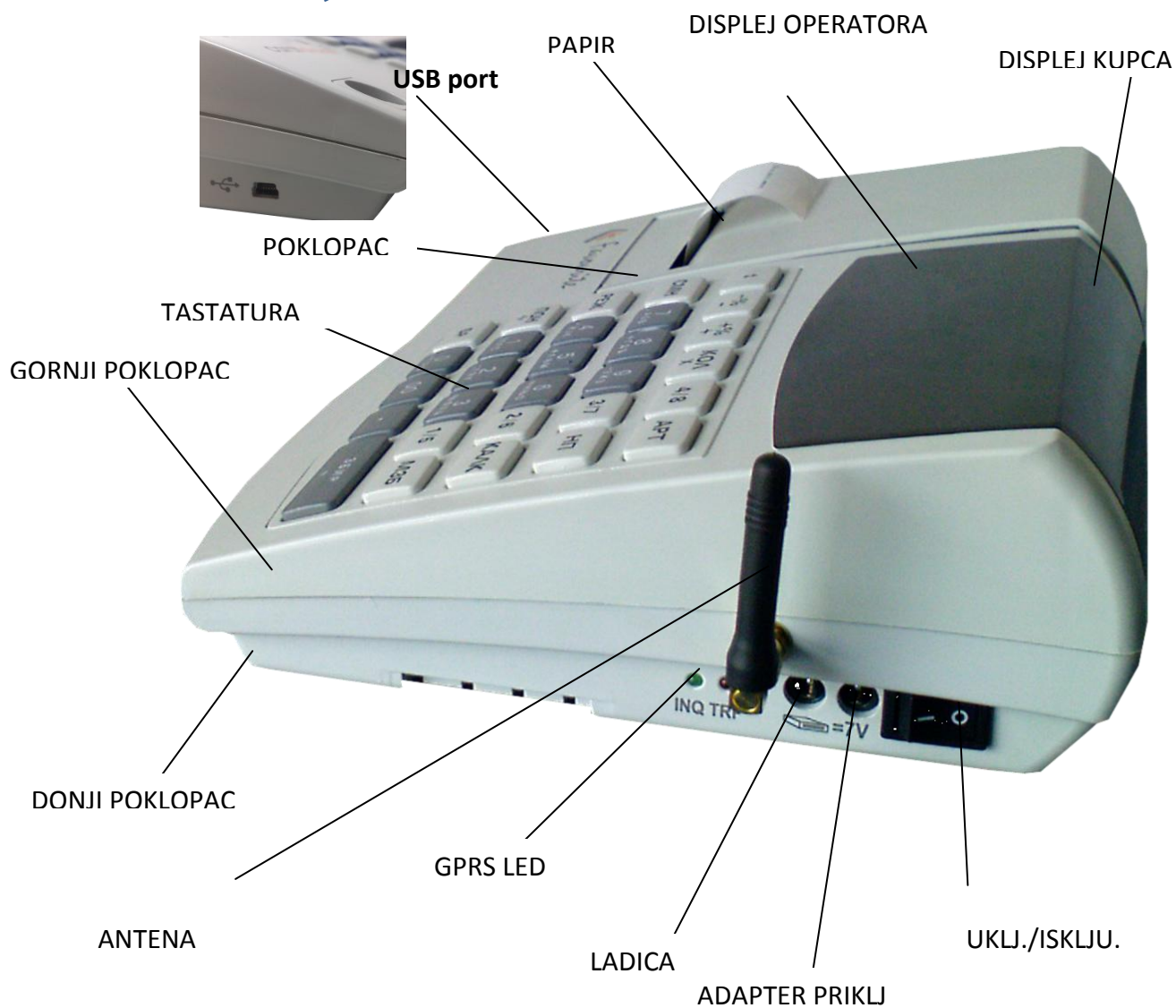
EFK posjeduje elektronsku knjižicu/žurnal u koju se bilježe obavljene prodaje za dan, obima do 250 000 zapisa. Ona se koristi i za vraćanje podataka usljed havarijskog brisanja memorije.

2.1 PUŠTANJE U RAD

Prekidač koji se nalazi sa desne bočne strane postavite u položaj **0**. Uzmite mrežni adapter 220 V iz kompleta uređaja i odgovarajući klinker konektor (izgleda kao cjevčica) stavite u za to predviđeno mjesto, u muški konektor sa natpisom **7 V**, koji se nalazi sa desne strane kase odmah do prekidača. Zavrnite antenu GPRS terminala. Stavite mrežni adapter u mrežu 220 V i uključite uređaj prebacivanjem prekidača u položaj **1**. Kasa par sekundi prikazuje natpis **TRING**, gdje se vrši samotestiranje operativne, fiskalne i programske memorije i i ostalih dijelova uređaja ako nisu ispravne blokira se dalji rad, a zatim ulazi u glavni meni i pokazuje natpis **REGISTRACIJA**.

Napomena: Ne stavljajte konektor u drugi sličan do njega, to je priključak za ladicu sa novcem.

3 KONSTRUKCIJA KASE

3.1 TASTATURA

Tastatura sadrži 29 tastera (12 numeričkih i 17 funkcionalnih) sa sljedećim oznakama i rasporedom:

▲	-%	+%	KOL	4/8	ART
SMN	7	8	9	3/7	NP
REŽ	4	5	6	2/6	KALK
PON	1	2	3	1/5	MZB
BR	0	00	.	ZBIR	

- numerički tasteri <0>...<9> se koriste za unos količina, suma i brojeva;
- taster sa duplom nulom unosi dvije nule u cijenu;
- taster
 obično se koristi za odustajanje ili brisanje teksta;
- taster <REŽ> mijenja radni režim (iz menija);
- taster <SMN> daje drugu funkciju nekom od ostalih tastera;
- tasteri <KOL>, <ART> i <NP> služe za pristup količinama, artiklima i načinu plaćanja;
- <MZB> i <ZBIR> prikazuju međuzbir i ukupnu sumu računa;
- Nakon pritiskanja decimalne tačke ne može se unijeti više od 3 cifre.

3.2 DISPLEJ

EFK ima dva (LCD) alfanumerička displeja sa 1x16 pozicija, za potrošača i kasira. Ako se u radu utvrdi neispravnost displeja, korisnik mora odmah prekinuti rad i pozvati ovlaštenu servis. Na displeju se prate sve radnje kod prodaje artikala, storniranja stavki, storniranja računa (reklamacija) itd. Displej ima ispis na oba pisma (latinica i ćirilica), veličine 8x4mm.

SUMA 123,45

3.3 ŠTAMPAČ

EFK radi sa APS MP 215- LV- DS – termalnim štampačem sa brzinom štampanja do 12 linija u sekundi. MP215-LV-DS ima integrisan senzor kraja papira, baziran na refleksionom optoprekidaču.

Karakteristike štampača :

- Metod štampanja – linearno termičko štampanje, jedan valjak i glava , 2 trake
- broj karaktera –18 karaktera
- veličina karaktera –karakter 2x1mm
- širina štampanja – 48 mm
- širina papirne trake – 58 +/-1 mm (2x28mm)
- senzor za kraj papira – optokapler

Da bi se radilo ispravno, potrebno je koristiti:

- dva kotura termoosetljivog papira sa prečnikom najviše 40 mm i širine 28mm
- debljina papira mora da iznosi 0,06-0,09mm
- specifična težina – 52,3 do 54 g / m²
- štampa na službenom jeziku Federacije Bosne i Hercegovine
- štampa dva službena pisma Federacije Bosne i Hercegovine (latinica i ćirilica)

3.3.1 RAD SA ŠTAMPAČEM

Prije početka rada kasir mora da provjeri prisustvo papira. Oba papirna kotura stavljaju se jedan uz drugi u kućište namjenjeno za tu svrhu . Obje trake se stavljaju jedna za drugom pri čemu početni kraj se uvodi u otvor na štampaču i nekoliko puta se pritisne taster <▲>. Desna traka se stavlja u kotur za namotavanje a lijeva se uvodi kroz otvor na poklopcu na kome je nož. Ako nema jedne ili obje trake, na displeju se pojavljuje poruka **STAVITE PAPIR**. Poslije postavljanja papira poruka na displeju se briše tasterima
 ili <ZBIR>.

Simulantno štampanje dokumenata (računa, reklamiranih računa, duplikata računa i izvještaja) identičnog sadržaja na obadvije papirne trake uz istovremeni upis u elektronski žurnal kompletnog dokumenta sa digitalnim potpisom.

Ako se nakon dugotrajnog štampanja, temperatura štampača poveća preko dopuštene granice, štampač se zaustavlja i na displeju se pojavljuje poruka **ŠTAMPAČ ZAGRIJAN**. Operator mora da sačeka da se štampač ohladi i onda može da nastavi rad pritiskom tastera <ZBIR>. Ako se u radu utvrdi neispravnost štampača , korisnik mora odmah prekinuti rad i pozvati ovlaštenu servis. Štampanje dokumenta će se nastaviti nakon popravke štampača. Kasa posjeduje otvor za zamjenu traka bez skidanja servisne plombe.

3.4 MEMORIJA

Operativna (radna) memorija čuva podatke o svakom pojedinačnom ostvarenom evidentiranom prometu i svakom ostvarenom reklamiranom prometu u periodu između dva Dnevna izvještaja.

Blok radne memorije obezbjeđuje čuvanje informacije više od 3 mjeseca poslije isključenja napajanja. On se napaja pomoću ugrađene akumulatorske baterije. Poslije svakog uključenja vrši se provjera memorije obradom različitih blokova, izračunavanjem kontrolnih suma i njihovim poređenjem sa analognim sumama upisanim prije isključenja uređaja. Ako se pronađe neslaganje ili kod havarijskog nuliranja (reset) ,na displeju i štampaču prikazuje se i štampa poruka **GREŠKA u RAM-mem**. Memorija se vraća u prvobitno stanje (briše se) i svi fiskalni registri se ponovo generišu iz elektronskog žurnala. Na displeju se pojavljuje poruka **LOZINKA - - - -**. Neophodno je da se obratite servisu sa kojim ste potpisali ugovor, jer je onemogućen dalji rad na kasi.

Serviser poslije skidanja servisne plombe unosi lozinku servisera. Na displeju se pojavljuje datum posljednjeg unijetog fiskalnog izvještaja i kasa zahtjeva podešavanje datuma i vremena. U fiskalnu memoriju se automatski upisuju podaci o poništavanju memorije. Za vrijeme inicijalizacije kasa obavlja sljedeće:

- Vraća iz energonezavisne memorije dio baze artikala u RAM memoriju. Podaci o prometu su izgubljeni (**reset tipa P**); (Više o načinu resetiranja u servisnom upustvu)
- Kompletne fiskalne podatke, prodaja i reklamacije, potrebni za uspješan završetak dana se ponovo učitavaju iz elektronskog žurnala koji su zapisani prije brisanja RAM-a pri havarijskom resetu.

Podešavanje kase se mogu pročitati ponovo iz operativne memorije korišćenjem odgovarajuće funkcije (**Inicijalizacija**) iz menija Programiranje. Drugu mogućnost za uspostavljanje obrisanih informacija daje funkcija **VEZA SA PC** iz menija Programiranje.

3.5 ENERZONEZAVISNA MEMORIJA

EFK posjeduje poseban blok energonezavisne memorije. Ona se dijeli na 3 osnovna dijela:

- fiskalna memorija – **sa 2161 zapisa** (2000 dnevnih izvještaja, reseti; servisi..)
- baferna memorija za upisivanje podešavanja i baze artikala;
- elektronska knjižica – čuva do 25000 pojedinačnih prodaja.

3.5.1 FISKALNA MEMORIJA

Podaci unijeti u fiskalnu memoriju ne mogu se mijenjati. Upisi u njoj vrše se parcijalno za vrijeme svakog:

- dnevnog izvještaja (Fiskalni izvještaji)
- izvještaja dnevne prodaje po kupcima
- poništavanja operativne memorije
- promjene poreskih stopa.
- servisnih intervencija i reseta

Fiskalna memorija čuva promet po 5 poreskih stopa kao i evidenciju prodatih i reklamiranih artikala. Poslije uvođenja u eksploataciju kase svi računi, dnevni finansijski izvještaj s nuliranjem i izvještaji fiskalne memorije sadrže oznaku **FISKALNI RAČUN**, fabričke brojeve kase i fiskalne memorije, fiskalni logo, naziv i poreski broj vlasnika.

PAŽNJA: Podaci upisani u fiskalnu memoriju su zaštićeni dodatnim sklopom i ne mogu se mijenjati bez njenog potpunog uništenja! Pogledajte Servisno uputstvo i Komunikacioni protokol za više informacija. Trajanje čuvanja podataka u fiskalnoj memoriji je veći od 5 godina (obično 10 godina)

3.6 BAFERNA MEMORIJA

Ona je namijenjena za upisivanje, čuvanje i uspostavljanje kad je to potrebno, svih programiranih parametara u kasi:

- Headera (zaglavlja) sa nazivom vlasnika i futera (podnožje) sa reklamnim porukama;
- logograma;
- podešavanja uređaja;
- podataka o poreskim stopama;
- podataka o grupama roba;
- podataka o podgrupama roba- odjeljenjima;
- podataka o ukupno 16000 artikala;
- podataka o kasirima.
- podataka o 2000 kupaca

Razmjena podataka između baferne i operativne memorije vrši se pomoću odgovarajućih funkcija u režimu **Programiranje**.

3.7 ELEKTRONSKA KNJIŽICA

Elektronska knjižica čuva u sažetom vidu podatke o svim prodajama na dan. Pri havariskom resetu, u njoj sačuvana informacija, se koristi da se uspostave svi podaci potrebni za uspješan završetak dana, štampanje i upis dnevnog izvještaja u FM. Elektronska knjižica se poništava automatski poslije svakog dnevnog izvještaja.

3.8 ELEKTRONSKI ŽURNAL

Elektronski žurnal je zaseban uređaj sa 1 GB neizbrisive memorije(zaštićene dodatnim sklopom), te je sposoban pohraniti i do 2.500.000 kopija svih izdanih fiskalnih i nefiskalnih dokumenata. Nakon popunjavanja memorije EŽ se može mijenjati neovisno o FM. Sadržaj EŽ se može čitati s PC-a putem USB interfejsa (prikazan na slici konstrukcije kase). Nakon povezivanja žurnala s PC-om preko USB porta potrebno je pokrenuti program „EJReader.exe“ žurnal se automatski prebacuje u režim čitanja memorije.

Sve operacije kase EFK koje obavezno moraju da se završe, zaštićene su pri nestanku napajanja. Poslije njegovog uspostavljanja, one se završavaju prije nego što se nastavi normalni rad kase.

Trajanje čuvanja podataka u EŽ je veći od 5 godina (obično 10 godina).

Poslije svakog uključenja vrši se provjera memorije EŽ obradom različitih blokova, izračunavanjem kontrolnih suma i njihovim poređenjem sa analognim sumama upisanim prije isključenja uređaja. Ako se pronađe neslaganje ili ne otkrije žurnal na displeju se prikazuje poruka **ŽURNAL NE RADI**. Neophodno je da se obratite servisu sa kojim ste potpisali ugovor, jer je onemogućen dalji rad na kasi.

3.9 FIOKA (LADICA)

EFK upravlja fiokom za novac. Ona se otvara poslije pritiska na taster <ZBIR> u režimu Registracija .

3.10 INTERFEJS

EFK ima 4 serijska asinhrona interfejsa tipa RS232 koji su instalirani na 4TS6P4C priključka sa zadnje strane kase. Oni se koriste za priključivanje barkod skenera, elektronske vage, personalnog računara i eksternog GPRS terminala. Prisutstvo prva dva uređaja mora da se prijavi upisivanjem u odgovarajuće funkcije “Podešavanje parametara” u meniju Programiranje.

Prelaženje u režim Samostalni rad (OFF-LINE) ili fiskalni štampač (FPR) vrši se određenim tasterima bez prethodnog napuštanja režima Registracija <SMN><KALK>, nakon toga izabiremo Ili <PON> ili <NP>. Čitanje i upis podešavanja vrši se pomoću odgovarajuće funkcije iz menija Programiranje (Veza sa PC), pomoću personalnog računara.

4 OSNOVNE EDITORSKE FUNKCIJE

4.1 EDITOR KOLIČINA I SUMA

Pružna mogućnost za upis broja sa najviše 6 cifara prije i 3 cifre poslije decimalne tačke. U tu svrhu se mogu koristiti tasteri <0>,< 9>,< 00> i <.>. Unijeti broj se pojavljuje zdesna ulijevo na displeju. Editor se koristi u režimu Registracija i djelimično u režimu Programiranje (količine i cijene artikala). Ukoliko se unese više od 6 cifara prije decimalne tačke pojavljuje se poruka „PREPUNJAVANJE....“

4.2 EDITOR NUMERIČKIH NIZOVA

Koristi se za upis numeričkih podataka fiksirane dužine i strukture: brojevi (poreski, za podgrupe itd.), datumi i td. Prije početka editiranja cijeli niz se pojavljuje na displeju (ako je duži od 16 simbola, obezbjeđeno je pomjeranje kretanjem kursora sa jednog do drugog kraja).

- Kursor (horizontalna crta ispod znakova na displeju) pokazuje poziciju na kojoj se može ponovo upisati odgovarajući broj.
- Pomoću tastera <0>...<9> broj se ponovo upisuje na trenutnoj poziciji kursora i on se premješta na sljedeću poziciju preskačujući automatski zabranjene (nenumeričke) pozicije.
- Tipke <-%> i <+%> pomjeraju kursor za jednu poziciju ulijevo ili udesno preskakajući automatski zabranjene (nenumeričke) pozicije.
- Tipka <PON> vrši potpuno nuliranje (ponišavanje) niza.

4.3 EDITOR SIMBOLIČKIH NIZOVA

Editor simboličnih nizova je sličan prethodnom prema funkciji, namjeni i načinu upravljanja ali se koristi za unos simbolskih nizova (nazivi, imena kasira, poruke itd.) Koriste se isti funkcionalni tasteri uz sljedeća pojašnjenja i dopune:

- tasterom <REŽ> se mogu izabrati sljedeće tabele znakova: LATINICA (velika slova), latinica (mala slova), ĆIRILICA (velika slova), ćirilica (mala slova),i + (ostali znakovi). Ispred editovanog niza na displeju ,u zagradama, pojavljuje se vrsta korišćenih simbola i trenutna pozicija na kojoj je kursor.
- taster
 briše 1 simbol lijevo ispred kursora.
- taster <PON> se koristi za potpuno nuliranje niza (zabranjivanje odgovarajuće nomenklature-artikla,podgrupe,grupe,kasira,kupca itd...). Cijeli naziv se puni sa """""".
- tasteri <00> i <.> upisuju razmak i tačku.

- tasteri <0>...<9> upisuju znakove izabrane tabele. Svaki od ovih tastera odgovara trima slovima na njegovom desnom dijelu. Poslije prvog pritiskivanja pojavljuje se prvo od tri slova, poslije ponovnog pritiskivanja – drugo, treće i opet prvo slovo. Ako se taster ne pritiska tokom više od ¼ sek, kursor se premještava prema sljedećoj poziciji desno. Tehnologija unosa slična je onoj koja se koristi kod mobilnih telefona i biće prikazana na sljedećem primjeru:

Za unos naziva KEKS:

- pritiskamo nekoliko puta taster <REŽ> dok se na lijevom dijelu displeja ne pojavi (L01), tj. latinica, velika slova, prva pozicija.
 - pritiskamo dva puta taster <5>. Na prvom mjestu pojavljuje se slovo **K**.
 - pritiskamo dva puta taster <9>; na drugoj poziciji pojavljuje se **E**.
 - pritiskamo dva puta <5>; na trećoj poziciji pojavljuje se **K**.
 - čekamo oko ¼ sek dok se kursor ne premjesti desno i pritiskamo jedan puta taster <2>; na četvrtoj poziciji pojavljuje se **S**.
 - ako se , neposredno prije pritiska na bilo koji od tastera <0>...<9>, pritisne <SMN>, izabrani simbol se unosi u niz (insertuje na položaj kursora) a naredni simboli se premještaju za po jednu poziciju udesno.

- REDOSLIJED KARAKTERA NA NUMERIČKOJ TASTATURI**

Znakovi	7"	80	9+-
Latinično pismo	ABC	ČĆD	ĐEF
Ćirilичno pismo	АБЦ	ЧЋД	ЂЕФ
Znakovi	4<>	5*/	6=%
Latinično pismo	GHI	JKL	MNO
Ćirilичno pismo	ГХИ	ЈКЛ	МНО
Znakovi	1!?	2;:	3&#
Latinično pismo	PQR	SŠT	UVW
Ćirilичno pismo	ПЖР	СШТ	УВЉ
Karkter	0€\$	00	
Latinično pismo	XYZ	Ž	

4.4 PRETRAŽIVANJE BAZE ARTIKALA

Ovom režimu se pristupa iz režima Registracija, ili iz Programiranja artikala pomoću tastera <ART>. Na displeju se pojavljuje posljednji artikal s kojim ste već radili.

- ponovnim pritiskivanjem <ART> bira se navedeni artikal na displeju;
- tasterom
 poništavamo biranje artikla;
- tasterima <0>...<9> unosi se broj traženog artikla. Poslije svakog biranja na displeju se najavlja artikal sa trenutno izabranim brojem
 - tasterima <1/5> i <2/6> prelazi se na sljedeći ili prethodni artikal ili isto polje sljedećeg ili prethodnog artikla.

PRIMJER: Programirani su sljedeći artikli (u proizvoljnom redu):

0001 KAPUT-----

0012 RUKAVICE---

0011 BLUZA-----

0123 SUKNJA-----

0211 PANTALONE---

1208 PAPUČE-----

0721 CIPELE-----

Pretraživanje po broju

TASTER	ARTIKL NA DISPLEJU
< 1 >	0001 KAPUT -----
< 2 >	0012 RUKAVICE---
< 3 >	0123 SUKNJA-----

5 GLAVNI MENI RADNIH REŽIMA

Glavni meni čine sljedeći radni režimi kase:

- sat (na ekranu su prikazani datum i vrijeme)
- registracija ,
- fiskalni izvještaji
- nefiskalni izvještaji
- programiranje

Poslije uključanja i obavljanja potrebnih početnih testiranja kasa se nalazi u prikazu glavnog menija. Tipka <REŽ> je namijenjen za ciklično biranje svakog od ostalih radnih režima pri čemu se njegov naziv pojavljuje na displeju. Pristup svakom radnom režimu vrši se tasterom <ZBIR> poslije čega aparat traži unos lozinke (kasira, servisera). Unesena lozinka određuje pristup kasira izabranom radnom režimu ili njegovim pojedinim funkcijama.

6 REŽIM SAT

U ovom režimu na displeju se prikazuju trenutni datum i vrijeme. Poslije pritiska <ZBIR> i unosa lozinke (samo serviseri) isti se mogu mijenjati. Prije promjene vremena mora se uraditi Dnevni izvještaj. Lozinka servisera obezbeđuje puni pristup za korekciju datuma i vremena, ako je stavljen servisni kratkospojnik (džamper) na osnovnoj ploči.

- Format datuma je **dd.mm.gggg.** (dd- za dan, mm- mjesec, gggg-za godinu)
- Format sata je **hh:mm** (hh- za sat, mm- za minute)

Kasa provjerava i ne dopušta da se unese raniji datum od datuma posljednjeg upisa u fiskalnu memoriju. Ako se poslije uključanja kase zapazi razlika između trenutnog datuma i vremena i onog iz posljednjeg upisa u FM u iznosu više od 7 dana, na displeju se pojavljuje poruka upozorenja "**Potvrdite datum**" i kasa traži (eventualnu korekciju) i potvrđivanje trenutnog sistemskog datuma.

Poslije promjene datuma i vremena:

- tasterom <ZBIR> izlazi se iz režima poslije upisa promjena;
- tasterom <PON> izlazi se iz režima bez upisa promjena.

6.1 LJETNO/ZIMSKO RAČUNANJE VREMENA

Promjena vremena sa ljetnjeg na zimsko računanje vremena i obratno vrši se automatski.

Posljednje nedjelje u Oktobru u 3:00 sat se postavlja na 2:00 - vrijeme se postavlja na **zimsko računanje vremena**.

Posljednje nedjelje u Martu u 2:00 sat se postavlja na 3:00 - vrijeme se postavlja na **ljetno računanje vremena**.

7 REŽIM PROGRAMIRANJE

Pristup ovom režimu je dozvoljen samo operatoru br.1 (podrazumjeva se da je on vlasnik kase) ako je unijet kao takav, i serviseru.

Režim nudi sljedeće opcije, koje se pojavljuju na displeju i naizmenično se biraju tasterom **<REŽ>**:

- kupci
- poreske stope (dostupno samo serviseru);
- grupe (grupe roba);
- podgrupe (odjeljenja);
- artikli;
- operatori;
- inicijalizacija podataka;
- veza sa PC;
- podešavanje parametara (dostupno samo serviseru);
- testovi (dostupno samo serviseru).
- servisiranje (dostupno samo serviseru)

Za pristup potrebnoj funkciji pritisne se taster **<ZBIR>**.

Za izlaz iz svake funkcije i vraćanje u meni Programiranje naizmenično se pritisne **<SMN>** i **
**.

Izlaz iz menija Programiranje i vraćanje u Glavni meni sa – **
**.

7.1 PROGRAMIRANJE PODATAKA O KLIJENTIMA

Baza EFK sadrži 2000 zapisa o kupcima (klijentima) , koji se koriste pri izdavanju VP računa. Svaki zapis sadrži:

- identifikacioni broj kupca (IBK) - 13 digita. Može biti unešen preko tastature ili barkod skenera.
- 3 ili 4 linije X 18 karaktera za opis kupca – ime,adresa itd.

Napomene:

- Poslije unosa novog (važećeg) IBK, EFK vrši brzo pretraživanje baze kupaca. Ako je nađen identičan IBK, kasa učitava podatke o kupcu; a ako slaganje nije nađeno, od kasira se traži da potvrdi promjenu IBK u tekućem zapisu baze kupaca.

- Brišući IBK (pomoću **BR** tastera) ili jedne od prve tri linije opisa kupca (pomoću **PON** tastera), kasir može obrisati selektovanog kupca. Podaci o kupcu mogu biti mijenjani, ali brisanje kupca je zabranjeno ako se registruje određeni promet u dnevnom izvještaju od strane tog kupca.

Tipke editora:

- ◆ <-%>,< +%> - pomjeraju kursor za jednu poziciju ulijevo ili udesno u granicama polja;
- ◆ <ZBIR> – prelaz na sljedeće polje-opis ili prvo polje sljedećeg kupca;
- ◆ <MZB>, <NP> – ciklička promjena polja napred/nazad ;
- ◆ naizmjenično <SMN> i
 – vraćanje u meni Programiranje;
- ◆ <KALK> – štampanje podataka o trenutnom kupcu;
- ◆ <1/5> – prelaz na isto polje sljedećeg kupca po broju;
- ◆ <2/6> – prelaz na istoi polje prethodnog kupca po broju;
- ◆
- brisanje znakova u skladu sa objašnjenjima iz t.4.2 i 4.3;
- ◆ <PON> – poništava naziv kupca i na taj način zabranjuje njegovo korišćenje;
- ◆ <ART> – Traži prazan zapis za novog kupca
- ◆ naizmjenično <SMN> i <KALK> – štampanje podataka od trenutnog kupca do kraja (kupac br.2000). Štampanje se samo dozvoljeni za rad kupci. Štampanje se može zaustaviti pritiskivanjem tastera
 pri čemu se on mora zadržati tokom nekoliko sekundi. Ako za vrijeme štampanja dođe do nestanka papira, štampanje se može zaustaviti tasterom <PON> i poslije stavljenja novih kotura može se nastaviti pomoću tastera <ZBIR>.

7.2 PROGRAMIRANJE PORESKIH STOPA

Moraju se unijeti sljedeći opisi za najviše 5 poreskih stopa(A,E,J,K, M):

- poreska stopa u grupi – od 00.00 do 99.99%.

Tipke editora:

- ◆ <-%>,< +%> - pomjeraju kursor za jednu poziciju ulijevo ili udesno u granicama polja;
- ◆ <ZBIR> – prelaz na sljedeće polje-opis ili prvo polje sljedeće poreske stope;
- ◆ <MZB>,<NP> – ciklička promjena polja napred/nazad
- ◆ <1/5> – prelaz na isto polje sljedeće poreske stope;
- ◆ <2/6> – prelaz na isto polje prethodne poreske stope;
- ◆
 – brisanje znakova u skladu sa objašnjenjima iz t.4.2 i 4.3;

◆ <PON> – poništavanje naziva poreske stope – na taj način se zabranjuje evidentiranje za nju i ona se isključuje iz dnevnih izvještaja i iz izvještaja fiskalne memorije;

◆ naizmjenično <SMN> i
 – vraćanje u meni Programiranje;

◆ <KALK> – štampanje podataka o svim poreskim stopama

Prilikom unosa ili promjene porezne stope , krećući se po meniju poreza može se vidjeti da su stope označene i poredane kao na slici ispod.

<i>Por.stopa</i>	<i>por.br.</i>
A	**,**
E	17.00
J	**,**
K	0,00
M	**,**

Napomena: Nula u koloni por. % pokazuje da je programirani procent nula , *.* da poreska stopa nije definisana (zabranjena je) . Maksimalana vrijednost poreske stope je 99,99 %. Poreske stope se mogu mijenjati samo poslije štampanja Dnevnog izvještaja a prije pravljenja prvog računa. Na sledećem izvještaju nakon promjene porezne stope broj promjena poreskih stopa će se uvećati za 1 i ispod će biti napisan datum i vrijeme promjene porezne stope. Može se unijeti maksimalno 30 promjena poreskih stopa, nakon čega se kasa blokira za dalju prodaju. Poslije 25 promjena kasa generiše vizuelno upozorenje(pri svakom uključenju).

Brojači promjena poreskih stopa se ne mogu brisati. Postavljaju se na nulu automatski u postupku fiskalizacije.

NAPOMENE:

- Ovoj funkciji pristup ima jedino ovlašćeni serviser i kasir broj 1;

- Pristup funkciji je moguć jedino poslije urađenog Dnevnog izvještaja. U protivnom pristup se odbija, nije moguća izmjena, na svaki pokušaj izmjene oglašava se zvučni signal.

- Poslije izlaska iz ove funkcije, ako su vršene promjene, kasa zahtjeva da se one potvrde: **MOLIM POTVRDITE!** Tasterom <**ZBIR**> vrši se upis u FM i nove poreske stope stupaju na snagu i štampaju se. Pritisakom na bilo koji drugi taster ignorišu se izvršene promjene.

- Pri izradi izvještaja fiskalne memorije za određeni vremenski period, ako između unijetih izvještaja se naiđe na upis o promjeni poreskih stopa, kasa počinje da štampa trenutne sračunate zbirove i nastavlja sa novom akumulacijom suma iz sljedećih izvještaja prema novim poreskim stopama.

- Kasa dozvoljava 30 promjena poreskih stopa. Pri pokušaju da se izvrši više od 30 promjena na displeju se prikazuje poruka **NIJE DOZVOLJENO!**

7.3 PROGRAMIRANJE GRUPA ROBA

- naziv – najviše 18 (preporučuje se do 12) karaktera ; fabričko podešavanje naziva osnovne grupe je - GRUPA 1.
- predviđeni profit od prometa u grupi (u %) – uvijek 00.00% za osnovnu grupu.

Napomena: Ako kasa radi u restoranskom režimu , za naziv grupa treba uzeti nazive sastavnih jedinica restorana npr. BAR,KUHINJA,BIFE...

Tipke editora:

- ◆ <-%>, <+%> - pomjeraju kursor za jednu poziciju ulijevo ili udesno u granicama polja;
- ◆ <ZBIR> – prelaz na sljedeće polje-opis ili prvo polje sljedeće grupe;
- ◆ <MZB>,< NP> – ciklička promjena polja napred/nazad;
- ◆ <1/5> – prelaz na isto polje sljedeće grupe;
- ◆ <2/6> – prelaz na isto polje prethodne grupe;
- ◆
 – brisanje znakova u skladu sa objašnjenjima iz t.4.2 i 4.3;
- ◆ <PON> – poništavanje naziva grupe i na taj način zabranjivanje njene upotrebe;
- ◆ Naizmjenično <SMN> i
 – vraćanje u meni Programiranje;
- ◆ <KALK> – štampanje podataka o svim grupama.

```

=====
#####
POČETAK NEF. TEKSTA
#####
GRUPE
- - - -
GRUPA 1
GRUPA 2
GRUPA 3

...

GRUPA 12
#####
POČETAK NEF. TEKSTA
#####
=====

```

7.4 PROGRAMIRANJE PODGRUPA ROBA-ODJELJENJA

Za naziv podgrupe treba uzeti naziv vodećeg artikla, čija je prodaja moguća pritiskom tastera podgrupe. Unose se sljedeći opisi za najviše 8 podgrupa:

- naziv – obično ime vodećeg artikla; najviše 18 (preporučuje se do 12) simbola; fabričko podešavanje naziva prve podgrupe je: Departam 1;
- pripadanje poreskoj stopi – broj od 1 do 5 (grupa ne smije da bude poništena);
- pripadanje grupi – broj od 1 do 12 (grupa ne smije da bude poništena);
- cijena vodećeg artikla

Tipke editora:

- ◆ <-%>,< +%> - pomjeraju kursor za jednu poziciju ulijevo ili udesno u granicama polja;
- ◆ <ZBIR> – prelaz na sljedeće polje-opis ili prvo polje sljedeće podgrupe;
- ◆ <MZB>,<NP> – ciklička promjena polja napred/nazad;
- ◆ <1/5> – prelaz na isto polje sljedeće podgrupe;
- ◆ <2/6> – prelaz na isto polje prethodne podgrupe;
- ◆
 – brisanje znakova u skladu sa objašnjenjima iz t.4.2 i 4.3;
- ◆ <PON> – poništava naziv podgrupe i na taj nači zabranjuje njeno korišćenje;
- ◆ naizmjenično <SMN> i
 – – vraćanje u meni Programiranje;
- ◆ <KALK> – štampanje podataka o svim podgrupama.

```

=====
#####
POČETAK NEF. TEKSTA
#####
PODGRUPE
- - - -
PODGRUPA 1 GR00
CIJENA*E 1,00
PODGRUPA 2 GR02
CIJENA*K 5,00

...

PODGRUPA 8 GR04
CIJENA*E 3,40
#####
POČETAK NEF. TEKSTA
#####
=====

```

Naziv vodećeg artikla (podgrupe) , grupa 1

Poreska stopa A, cijena 18,00

7.5 PROGRAMIRANJE ARTIKALA

Fabrički je isprogramiran prvi artikl. To je TEST artikal koji se ne može poništiti ali mu se može promijeniti naziv, kao i svi ostali parametri. Za svaki artikal se mogu unijeti sljedeći parametri:

- naziv – najviše 36 simbola, u naziv se unosi i jedinica mjere;
- cijena (koja se podrazumjeva) – može da se promijeni ili ponovo upiše.
Opseg - 0.00 – 9999999,99;
- raspoložive količine- 0,000-999999,999;

Napomena : poslije unosa količine ,kasir mora pritisnuti taster:

- **<+%>** - tada se unijeta količina dodaje na trenutno stanje (nabavka)
- **<-%>** - tada se unijeta količina oduzima od trenutnog stanja (otpis)
- **<ZBIR>** - unijeta količina se memoriše i zamjenjuje tekuću količinu (lager)
- barkod od 13 znakova. Ako je na kasu priključen barkod skener, barkod se može unijeti pomoću skenera. Ako barkod nekog artikla sadrži samo prvih 7 brojeva a ostale su nule, u režimu Registracija drugi dio pročitano barkoda se očitava kao masa robe (5 brojeva – u gramima). Bar kod ima desno poravnanje. Kada je očitani novi barkod ,EFK vrši brzo pretraživanje u bazi artikala. Ako je pronađen identičan barkod, kasa učitava podatke o pronađenom artiklu; ako ne - od kasira se zahtjeva da potvrdi promjenu bar koda na trenutno selektovanom artiklu.
- poreska stopa (0...5) - ne smije da bude poništena. Izabire se („1“ za „A“, „2“ za „E“, „3“ za „J“, „4“ za „K“ i „5“ za „M“) željena stpa poreza ukoliko nije zabranjena. Polje se može mijenjati samo ako je prethodno uređen Dnevni izvještaj po artiklima sa nuliranjem evidentiranih količina i suma;
 - grupa (0...12) – ne smije da bude poništena;
 - podgrupa (1...8) – ne smije da bude poništena.

Tipke editora:

- ◆ **<-%>,< +%>** - pomjeraju kursor za jednu poziciju ulijevo ili udesno u granicama polja;
- ◆ **<ZBIR>** – prelaz na sljedeće polje-opis ili prvo polje sljedećeg artikla;
- ◆ **<MZB>,<NP>** – ciklička promjena polja napred/nazad;
- ◆ naizmjenično **<SMN>** i **
** – vraćanje u meni Programiranje;
- ◆ **<KALK>** – štampanje trenutnog artikla;
- ◆ **<1/5>** – prelaz na isto polje sljedećeg artikla po broju;
- ◆ **<2/6>** – prelaz na isto polje prethodnog artikla po broju;
- ◆ **
** – brisanje znakova u skladu sa objašnjenjima iz t.4.2 i 4.3;
- ◆ **<PON>** – poništava naziv artikla i na taj način zabranjuje njegovo korišćenje;
- ◆ **<ART>** – traženje artikla po broju ili nazivu – vidi t.4.4;
- ◆ naizmjenično **<SMN>** i **<KALK>** – štampanje od trenutnog artikla do kraja (artikal br.15999). Štampanje se samo programirani artikli. Štampanje se može zaustaviti

pritiskom na taster
 pri čemu se on mora zadržati tokom nekoliko sekundi. Ako za vreme štampanja dođe do nestanka papira, štampanje se može zaustaviti tasterom <PON> i poslije stavljenja novih kotura, može se nastaviti pomoću tastera <ZBIR>.

Broj artikla Podgr. 1, Grupa 01,poreska stopa E

Naziv artikla

Cijena

Raspoložive količine

Bar kod

0001: p1 G01 pdv E

SOK BOROVNICA

CIJENA 1.20

Lager: 0.000

Bar kod 000000000000

Napomena: Promjena imena i poreske stope artikla može se izvršiti poslije štampanja Dnevnog izvještaja, u dozvoljenom periodu (od štampanja izvještaja do prve prodaje). Cijena se može uvijek promijeniti.

7.6 PROGRAMIRANJE KASIRA

Unose se sljedeći opisi za najviše 25 kasira:

- ime – najviše 12 simbola; fabričko podešavanje prvog kasira – KASIR 1;
- lozinka (broj sa 6 cifara).

Tipke editora:

- ◆ <-%>,<+%> - pomjeraju kursor za jednu poziciju ulijevo ili udesno u granicama polja;
- ◆ <ZBIR> – prelaz na sljedeće polje-opis ili prvo polje sledećeg kasira;
- ◆ <MZB>, <NP> – ciklička promjena polja napred/nazad;
- ◆ <1/5> – prelaz na isto polje sledećeg kasira;
- ◆ <2/6> – prelaz na isto polje prethodnog kasira;
- ◆
 – poništavanje znakova u skladu sa objašnjenjima iz t.4.2 i 4.3;
- ◆ <PON> – poništava ime kasira i na taj način mu zabranjuje da radi sa kasom;
- ◆ naizmenično <SMN> i
 – vraćanje u meni Programiranje;
- ◆ <KALK> – štampanje podataka o svim kasirima.

```

=====
#####
POČETAK NEF. TEKSTA
#####
      KASIRI
- - - -
KASIR  1      1
KASIR  2  123456
      ...
~~~~~

```

Napomena: Sve obavljene promjene za sva podešavanja kase upisuju se automatski u bafer memoriju pri izlasku iz menija Programiranje. U skladu sa tim ne preporučuje se isključivati kasu prije povratka u glavni meni. Ako su unošene promjene poreskih stopa, kasa zahtjeva potvrđivanje promjena i vrši odgovarajući upis u fiskalnu memoriju.

7.7 INICIJALIZACIJA

Kopiraju se podaci iz energonezavisne bafer memorije u operativnu memoriju kase. Ovo se vrši automatski poslije havarijskog nuliranja memorije.

7.8 VEZA SA PC RAČUNAROM (VEZA SA PC)

Funkcija se koristi za programiranje i čitanje parametara sa personalnog računara. Na displeju se javlja poruka **MOLIM SAČEKAJTE**. Računar vodi dijalog a kasa prima i izvodi komande. Izlaz iz režima je poslije dobijanja pogodne komande sa PC ili usljed isključenja kase .

7.9 PODEŠAVANJE PARAMETARA (FISKALIZACIJA)

Unose se sljedeći opšti parametri potrebni za rad kase:

- ◆ **IOSA:** Identifikacioni broj softverske aplikacije (16 znakova). On može biti unesen neposredno prije ulaska u fiskalni mod (fiskalizaciju) ili poslije – do ukupno 48 puta ali samo u servisnom režimu (postavljen servisni kratkospojnik).

- ◆ **JIB (identifikacioni broj poreskog obveznika - 13 karaktera).** Unosi se samo prije fiskalizacije kase. Ako broj ima manje od 13 znakova, vodeći znakovi moraju da budu nule

- ◆ **PIB (PDV broj obveznika – 12 karaktera)** . Unosi se samo prije fiskalizacije kase. Može sadržavati i sve nule – korisnik nije PDV obveznik.

- ◆ **"1(L01)"** Očekuje se unos prvog reda zaglavlja. Ako je red pun, može da se kuca po starom tekstu. Kada se kuca znak # na posljednjem mjestu u redu ukazuje na duplo štampanje sljedećih 9 znakova u redu; ostali 8 znakova se ignorišu.

Redovi od 1- 6 se koriste za pisanje podataka o firmi i štampaju se u zaglavljju računa (Header) a za pisanje reklamnih poruka koriste se 7.,8. i 9. red i štampaju se na kraju računa/footer).Na prvom mjestu treba unijeti znak & na početku svakog reda, čime se omogućava štampanje reklamne poruke u reklamnom bloku računa.

- ◆ **1 Naziv pravnog lica**
- ◆ **2 Adresa pravnog lica**
- ◆ **3 Naziv objekta**
- ◆ **4 Adresa objekta**
- ◆ **5**
- ◆ **6**

- ◆ **Prodavnica (0/1)** - Selekcija ; 0=restoranski režim ,1= režim prodavnice

- ◆ **Lager (0/1).** - Ukazuje na to da li će se pratiti lager artikala. Ako se unese 1, kad se dođe do količine artikla 0 ,kasa zabranjuje dalju prodaju.

- ◆ **IZV.ART.** (0/1)- 1 ukazuje da želimo izvještaje po artiklima , 0 = nema izvještaja po artiklima
 - ◆ **IZV.PODGR.** : **1**= uključeni izvještaji po podgrupama , 0=Isključeni izvještaji po podgrupama
 - ◆ **IZV.GRP.** : 1 = uključani izvještaji po grupama, 0= isključeni izvještaji po grupama
 - ◆ **IZV.KAS.** : 1 = uključeni izvještaji po kasirima, 0= isključeni izvještaji po kasirima
 - ◆ **Grafika (0/1)** Isključuje (0) ili uključuje (1) štampanje fabričkog loga.
 - ◆ **Vage (0....3)** 0= na kasu nije uključena vaga; 1...3= na kasu je uključena vaga (predviđeno priključenje 3 vrste vage).
 - ◆ **Barkod (0/1)** 0= na kasu nije priključen barkod skener; 1= na kasu je priključen barkod skener
 - ◆ **Fprint (0/1)** 0= kasa radi Of-line (samostalna kasa); **1**= kasa radi u režimu fiskalni printer.
 - ◆ **Loz.Servis 222222** Lozinka za pristup režimu Programiranje; fabrično podešavanje: 222222
 - ◆ **Loz.Izveštaji 333333** Lozinka za pristup režimu Izveštaji. Fabrično podešavanje: 333333
- Svaki parametar se potvrđuje pritiskom tastera **<ZBIR>**. Iz režima se izlazi pomoću tastera **<SMN>** i **
**. Poslije unosa posljednjeg parametra štampa se službeni isječak zbog provjere unijetih projmena.

Ako fiskalna memorija nije uvedena u eksploataciju, na displeju se najavlja poruka **FISKALIZACIJA ?** i kasa daje nekoliko zvučnih signala. Ulaz u fiskalni režim potvrđuje se naizmjeničnom pritiskanjem tastera **<SMN>** i **<ZBIR>**. Pojavljuje se drugi natpis **MOLIM POTVRDITE**. Serviser potvrđuje uvođenje kase u fiskalni režim pritiskanjem tastera **<ZBIR>**. Štampa se sljedeći isječak:

```

=====
#####
POČETAK NEF.TEKSTA
#####
TRING
RITAŠIĆI 12
PRODAVNICA 1
ŠEMSEKADIĆA 22

JIB: 1234567890123
PIB: 123456789012

IBFM: VT000120
- - - -
UVEDENO U EKSPL.

05.10.2010. 11:51
#####
ZAVRŠET.NEF.TEKSTA
#####
    
```

NAPOMENA: Kasa može da bude uvedena u fiskalni režim samo ako su prethodno urađena sljedeća podešavanja:

- Ukliko postoje neke prodaje/reklamacije u test modu potrebno je oštampati dnevni izvještaj da bi kasa mogla biti uvedena u fiskalni režim
- Za rad su potrebne najmanje jedna grupa, jedna podgrupa i jedna poreska stopa;
- Unesena najmanje 3 reda zaglavlja (naziv i adresa vlasnika);
- Unesen je JIB vlasnika .
- Unesen broj fiskalne memorije

U suprotnom nije moguće izvršiti fiskalizaciju. Ako kasa nije fiskalizovana ne mogu se štampati fiskalni dokumenti. Fiskalni logo se štampa samo na fiskalnim dokumentima. Veličina loga je 7mm x 7mm . Za datum kraja fiskalizacije uzima se datum i vrijeme potvrde ulaska u fiskalni režim. Nakon fiskalizacije uređaja nije moguće štampati tesne dokumente.

7.10 SERVISNI TESTOVI

Na displeju se prikazuje naziv izabranog testa; selekcija se vrši pomoću tastera <REŽ >,<-%> ili <+%>

Ulaz u izabrani test vrši se pomoću tastera <ZBIR>. Tipka
 vraća nas iz podmenija Testovi u podmeni Programiranje,ili iz testiranja u odgovarajući submeni , podmenija Testovi.

◆ **Testiranje Oper. memorije (Test. RAM memor.)** . Provjerava se čitanje i upisivanje u operativnu memoriju kase. Aako je test uspješan, pojavljuje se poruka "**RAM memor. OK !**"; u suprotnom slučaju javlja se adresa na kojoj se pojavila greška

◆ **Testiranje Progr. memorije (Test. softvera)**. Na displeju se javlja verzija softvera i kontrolna suma programske memorije,takođe se te informacije i štampaju

◆ **Testiranje FM (Test. fisk. memor.)**: Vršiti se naizmjenično čitanje svih punih i prvog praznog upisa u fiskalnoj memoriji. Pri neuspješnom čitanju ili pogrešnoj kontrolnoj sumi, na displeju se javlja poruka "**Greška FM blok----**". Poslije pritiska bilo kog tastera vrši se novi pokušaj da bi se taj upis pročitao. Kad test prođe uspješno na displeju se pojavljuje poruka "**Fiskalna mem. OK**", ista poruka se i štampa.

◆ **Testiranje displeja (Test. displeja)**. Na displeju se sukcesivno prikazuju svi znakovi iz EFK karakter generatora .

◆ **Testiranje tastature (Test. tastature)**. Poslije svakog pritisnutog tastera na displeju se najavlja njegovo ime. Test se završava sa 3 uzastopna pritiskanja tastera .

◆ **Testiranje štampača (Test. štampača)**. Štampaju se svi znakovi iz EFK karakter generatora.

◆ **Testiranje interfejsa**. Naizmjenično se testiraju komunikacioni interfejsi 1-Vaga, 2-PC, 3-Barkod skener. Poslije priključenja kabla na odgovarajući konektor, testiranje počinje pritiskom tastera <ZBIR>. Na displeju se prikazuje poruka: "**COM1-OK**" ili "**COM1-GREŠKA**".

7.11 SERVISIRANJE

Ovom modu rada kase se može pristupiti samo poslije urađene fiskalizacije i samo od strane ovlaštenog lica - servisera. Potrebno je uraditi sljedeće:

- Unijeti datum i vrijeme početka intervencije – može se unijeti bilo koja vrijednost, ali ne ona prije nego što je urađena fiskalizacija registar kase. Kasa kao predlog daje sadašnje vrijeme minus jedan sat
- Unijeti datum i vrijeme kraja intervencije – može se unijeti bilo koji podatak, ali ne datum prije fiskalizacije ili početka intervencije kao i veći od trenutnog. **Vrijeme ne može biti starije od vremena zadnje vremenske odrednice u fiskalnoj memoriji.**
- Vrsta servisne intervencije (1 do 9 respektivno) prema Pravilniku.
Kasa dozvoljava unos 80 servisnih intervencija prije zamjene fiskalne memorije.

Poslije izvršene servisne intervencije štampa se izvještaj o istoj , kao na donjoj slici. Servisni kratkospojnik mora biti stavljen.

Napomena: Brojači servisnih intervencija se ne mogu brisati. Postavljaju se na nulu automatski u postupku fiskalizacije.

8

```
=====
#####
POČETAK NEF.TEKSTA
#####
TRING
RITAŠIĆI 12
PRODAVNICA 1
ŠEMSEKADIĆA 22

JIB: 1234567890123
PIB: 123456789012

IBFM: VT000120
- - - -
SERVISIRANJE 1
05.10.2010. 13:56
05.10.2010. 14:56N

#####
ZAVRŠET.NEF.TEKSTA
#####
=====
```

REŽIM REGISTRACIJA

Iz glavnog menija bira se režim **Registacija** i unosi se validna lozinka kasira. Ako je lozinka kraća od 6 brojeva, potvrđuje se pomoću tastera <**ZBIR**>.. Na displeju se prikazuje **0.00**. EFK je spremna za evidentiranje prodaje.

Napomena: Fabrično podešavanje lozinke kasir 1 jeste <1> + <ZBIR>.Svaki fiskalni dokument, račun ili izvještaj štampa se na dvije trake, traci računa i kontrolnoj traci na našem jeziku. Svi odštampani fiskalni dokumenti su čitljivi i nakon 4 godine čuvanja. Brojači svih vrsta računa i fiskalnih izvještaja, kao i reseta,brojača evidentiranih i storniranih artikala, brojača reklamiranih artikala te promjena poreskih stopa, se ne mogu brisati. Postavljaju se na nulu automatski u postupku fiskalizacije. Numeracija broja računa je automatska.U ovaj mod rada se može ući tek po izvršenoj fiskalizaciji.

Prodaja

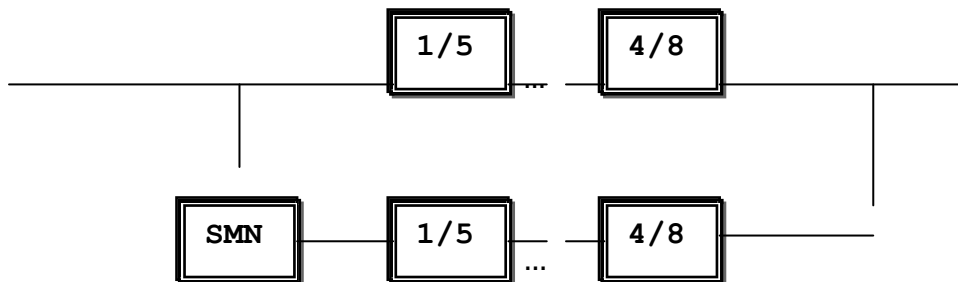
Prodaja preko EFK može se vršiti pozivanjem programiranih artikala. i/ili vodećih artikala podgrupa (ukoliko se želi takav rad).

Obavljeni prometi se mogu rasporediti u 12 grupa, 8 podgrupa roba i 5 poreskih stopa. Biranje konkretne tehnologije rada zavisi od organizacije trgovinskog objekta.

- za manje objekte koji imaju manji asortiman robe najbolje je grupisanje artikala u 8 Podgrupa;
- za objekte koji imaju veliki asortiman robe najbolje bi bilo organizirati prodaju po artiklima. Značajnu pomoć za ubranu prodaju artikala predstavlja mogućnost priključivanja barkod skenera kao i pretraživanje po nazivu;
- ako broj artikala prevazilazi kapacitet kase, preporučuje se rad u režimu Fiskalni štampač u kome kasa šalje centralnom kompjuteru snimljen barkod a dobija opis (naziv),cijenu i vrstu poreske stope;
- moguće su različite mješovite varijante po ličnom zahtjevu vlasnika kase.

8.1 PRODAJA VODEĆEG ARTIKLA PODGRUPE

Vrši se pritiskom jednog od tastera - <1/5> ...<4/8> za registraciju prodaje vodećeg artikla podgrupa 1...4, ili naizmjeničnim pritiskom <SMN>+<1/5>...<4/8> za registraciju prodaje vodećeg artikla podgrupa 5...8.

Unos se vrši samo ako je vodeći artikl programiran; u suprotnom slučaju na displeju se prikazuje odgovarajuća poruka: **NIJE PROGRAMIRAN** ili **UNESITE CIJENU** i registracija se ne vrši.

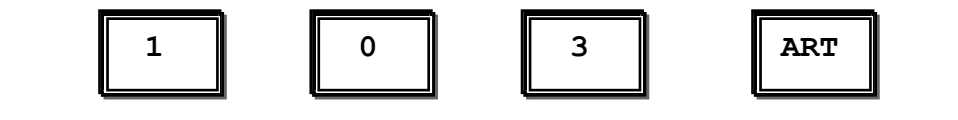
Štampa se račun sljedećeg oblika:

Tipke	===== "Trgovina" d.o.o. DRAGSTOR Prodavnica br. 2 25. maja 4 75320 Gračanica JIB: 4400000000003 PIB: 400000000003 IBFM:CE123450 ----- FISKALNI RAČUN BF: 123 08.02.2010-16:30 ----- <1/5> <SMN> <3/7> Bezalkoholna pića 2,50 E KAFA 0,30 E ----- <ZBIR> VE: 17,00% OSN: 2,59 PDV E:0,41 PDV 0,41 ----- ZA UPLATU: 2,80 GOTOVINA: 2,80 UPLAĆENO: 2,80 POVRAT: 0,00 ----- 0123456789abcdef01 23456789abcdef =====	Separator fiskalnog dokumenta Naziv obveznika zakona Naziv prodajnog mjesta Adresa prodajnog mjesta Identifikacioni broj obveznika zakona PDV broj obveznika zakona Identifikacioni broj fiskalnog modula Broj fiskalnog računa Vrijeme i datum izdavanja računa Naziv podgrupe 1,promet, p.s. E Naziv podgrupe 7,promet, p.s. E Iznos poreske stope E Iznos ostvar.evident. poreza po p.s.E Ukupan iznos ostvarenog evid. poreza Iznos za uplatu Način plaćanja i iznos Ukupno uplaćeni iznos Razlika za povrat-kusur Digitalni potpis i fiskalni logo
-------	---	---

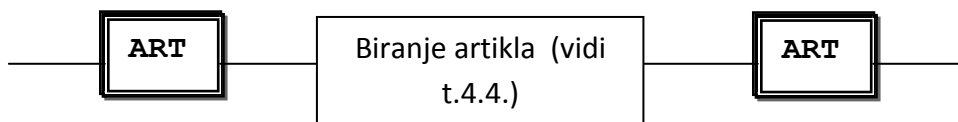
8.2 PRODAJA PO ARTIKLIMA

Bira se redni broj artikla i pritisne se taster <ART>. Registracija u ovom režimu je dozvoljena ako je artikal programiran i ima programiranu cijenu različitu od nule. U suprotnom slučaju na displeju se prikazuje odgovarajuća poruka: **NIJE PROGRAMIRAN** ili **UNESITE CIJENU** i registracija (prodaja) se ne vrši.

Primjer:

Ako se ponovo pritisne taster <ART> a nije prethodno unijet broj artikla, može se vršiti pretraživanje baze artikala po broju ili nazivu u skladu sa instrukcijama iz t.4.3.

Štampa se račun sljedećeg oblika:

Tipke	=====	
	"Trgovina" d.o.o. TC MAX Prodavnica br. 1 25. Maja 8 75320 Gračanica	Naziv obveznika zakona Naziv prodajnog mjesta Adresa prodajnog mjesta
< 1>	JIB:4400000000003	Identifikacioni broj obveznika zakona
< 0>	PIB: 400000000003	PDV broj obveznika zakona
< 3>	IBFM:SE123450	Identifikacioni broj fiskalnog modula
<ART>	----- FISKALNI RAČUN BF:123456 01.01.2010. 17:23 -----	Vrijeme i datum izdavanja računa
	PANTALONE 123,00 E -----	Naziv artikla sa šifrom 103 ostvoreni promet,oznaka poreske stope
	VE: 17,00%	Vrijednost poreske stope E
	OSN: 105,13	Iznos ostvar. evidentir. poreza po p.s. E
	PDV E: 17,87	Ukupan iznos ostvarenog evid. poreza
	PDV 17,87 -----	Vrijednost ostv. evid. prometa po p.s. E
[130]	ZA UPLATU: 123,00	Iznos za uplatu
<ZBIR>	GOTOVINA: 130,00	Način plaćanja i iznos
	UPLAĆENO: 130,00	Ukupno uplaćeni iznos
	POVRAT: 7,00 -----	Razlika za povrat-kusur
	0123456789abcdef01 23456789abcdef	Digitalni potpis i fiskalni logo

8.3 PRODAJA PO ARTIKLIMA PUTEM BARKOD SKENERA

Poslije očitavanja artikla barkod skenerom prodaja se evidentira u kasi ako je prethodno programiran barkod artikla.

Ako su za vrijeme programiranja posljednjih 6 cifara barkoda ostavljene kao nule, cifre od 7-e do 12-e pozicije pročitaneog barkoda se smatraju masom (težinom) robe u gramima (0.000-99.999)

Ako skener ne može da pročita barkod, on se može unijeti preko tastature kase, na sljedeći način:

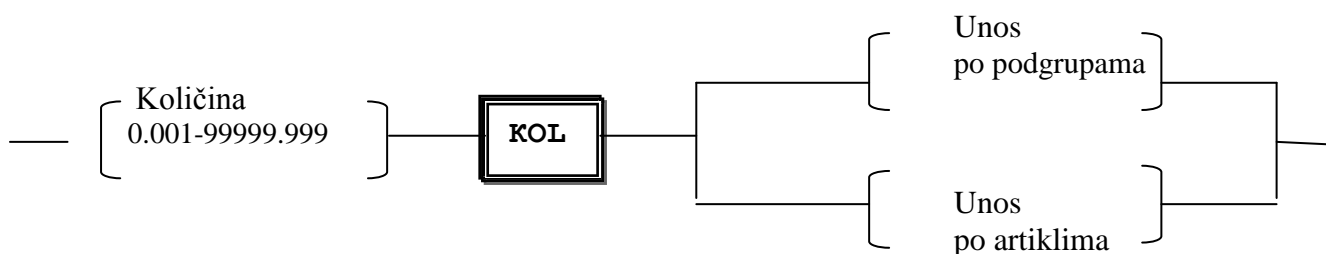
- pritisnu se naizmjenično <SMN> i <ART>. Na displeju se pojavljuje "br0000000000000000"
- Unesite barkod. Cifre se unose sa lijeva u desno. Za EAN 13 unesite početnu cifru 0. Ako se pogriješi, mogu se koristiti instrukcije iz tačke t.4.1. Poslije unosa barkoda pritisne se taster <ZBIR>.
- Ako se poslije <SMN> i <ART> ponovo pritisne <ART> kratki barkod može biti unesen na način na koji se unosi šifra artikla (vidjeti t. 4.1)

8.4 UNOS KOLIČINE ILI MASE SA ELEKTRONSKE VAGE

Unosi se količina i pritisne taster <KOL>. Ovo se može ponoviti više puta pri čemu unijete količine se dodaju jedna na drugu. Dopuštene količine su: 0.001-99999.999. Količine moraju biti zaokružene na tri decimale u skladu sa zakonom..

- ako se taster <KOL> pritisne bez prethodnog unijete količine, kasa uzima količinu sa elektronske vage ako je priključena. Kad elektronske vage nema ili nema komunikacije sa njom, kroz 3-4 sek na displeju se prikazuje poruka za grešku: **NEMA KOLIČINE**

- poslije unosa količine prodaja se nastavlja na jedan od gore navedenih (prema t.8.1-8.4) načina.

Primjer:

Tipke	=====	
	"Trgovina" d.o.o. TC MAX Prodavnica br. 1 25. Maja 75320 Gračanica JIB:440000000003 PIB: 40000000003 IBFM:SE123450 ----- MALOPRODAJNI FISKALNI RAČUN BF:123456 08.02.2010-16:30 ----- Peciva ↓ 0,25 x 20,00 5,00 E ----- VE: 17,00% OSN: 5,00 PDV E: 4,27 PDV: 0,73 ----- ZA UPLATU: 5,00 GOTOVINA: 5,00 UPLAĆENO: 5,00 POVRAT: 0,00 ----- =====	Naziv obveznika zakona Naziv prodajnog mjesta Adresa prodajnog mjesta Identifikacioni broj obveznika zakona PDV broj obveznika zakona Identifikacioni broj fiskalnog modula Broj računa Datum računa Naziv podgrupe 1,promet, p.s.E Jedinična cijena X količina (sa vage) Iznos poreske stope E Iznos ostvar. evidentir. poreza po p.s. E Ukupan iznos ostvarenog evid. poreza Vrijednost ostv. evid. prometa po p.s. E Iznos za uplatu Način plaćanja i iznos Ukupno uplaćeni iznos Razlika za povrat-kusur Digitalni potpis i fiskalni logo
[Uzmi vage]	od	
<KOL>		
<1/5>		
Tipka		
<ZBIR>		
	=====	

8.5 NADOPLATE I POPUSTI

Nakon prodaje (ili reklamacije) svake pojedinačne stavke možemo dodati nadoplatu ili poust do 99,99%.

1. Potrebno je prvo unijeti postotak (do 2 decimale)
2. Pritisnuti taster <-%> za popust ili
3. Pritisnuti taster <+%> za nadoplatu

Iznos nadoplate / popusta će biti dodan/oduzet od iznosa prodane stavke.

Primjer: Nadoplate

Tipke

[20]<+%>

<pre> ===== "Trgovina" d.o.o. TC MAX Prodavnica br. 1 25. Maja 75320 Gračanica JIB:4400000000003 PIB: 400000000003 IBFM:SE123450 ----- FISKALNI RAČUN BF:123456 08.02.2010-16:30 -----↓----- Peciva 5,00 E +20,00% 6,00 ----- VE: 17,00% OSN: 5,17 PDV E: 0,87 PDV: 0,87 ----- ZA UPLATU: 6,00 GOTOVINA: 6,00 UPLAĆENO: 6,00 POVRAT: 0,00 ----- 0123456789abcdef01 23456789abcdef ===== </pre>	<p>Naziv obveznika zakona Naziv prodajnog mjesta Adresa prodajnog mjesta</p> <p>Identifikacioni broj obveznika zakona PDV broj obveznika zakona Identifikacioni broj fiskalnog modula</p> <p>Broj računa Datum računa</p> <p>Prodaja artikla sa nadoplatom i novom prodajnom cijenom</p> <p>Digitalni potpis i fiskalni logo</p>
--	---

Primjer: Odobrenog rabata

Tipke	=====	
	“Trgovina” d.o.o. TC MAX Prodavnica br. 1 25. Maja 75320 Gračanica	Naziv obveznika zakona Naziv prodajnog mjesta Adresa prodajnog mjesta
	JIB:4400000000003 PIB: 400000000003 IBFM:SE123450	Identifikacioni broj obveznika zakona PDV broj obveznika zakona Identifikacioni broj fiskalnog modula
	----- MALOPRODAJNI FISKALNI RAČUN BF:123456 08.02.2014-16:30	Broj računa Datum računa
[Uzmi od vage]	Peciva 2,50 E -10,00% 2,25	Prodaja artikla sa rabatnom i novom prodajnom cijenom
<KOL> <1/5>	----- VE: 17,00% OSN: 1,87 PDV E: 0,38 PDV: 0,38	
Tipka <ZBIR>	----- ZA UPLATU: 2,25 GOTOVINA: 5,00 UPLAĆENO: 5,00 POVRAT: 2,75	
	----- 0123456789abcdef01 23456789abcdef	Digitalni potpis i fiskalni logo
		
	=====	

8.6 KOREKCIJA POGREŠNOG UNOSA (STORNO STAVKE)

Korekcija posljednje evidentiranje prodaje može da se anulira prije završetka računa pritiskom tastera <PON>. Pri pritisku <ZBIR> briše se predašnji unos. Ovo se može nastaviti do brisanja svih stavki na račun. Pri sljedećem pritisku tastera <PON> na displeju se prikazuje poruka o grešci **NEMA PRODAJE**.

- ako želite dubinsko storniranje (na primjer, da brišete treću stavku bez brisanja četvrte i pete stavke), pritisnite <PON> Zatim pritisnite taster <-%> ili <+%> za kretanje po račun i kad odaberete artikal pritisnite <ZBIR> da bih potvrdili brisanje artikla(ako želimo nastaviti brisanje još nekog reda potrebno je ponoviti postupak ponovnim pritiskanjem tastera <PON>), zatim možemo nastaviti dalji unos na račun ili sa tasterom <ZBIR> zaključiti račun.
- ako brišete (dubinskom korekcijom) prodaju robe, automatski se brišu i povećanja cijena/popusti u njoj (ako ima takvih)
- Moguće je vršiti djelimično storniranje po količini prodane robe

Primjer računa sa storniranjem stavki:

Tipka		
<1/5>	Bezalkoh.pića 2,50E	Naziv podgrupe 1
	KAFA	Promet po poreskoj stopi E
<SMN><3/7>	0,30 E	Naziv podgrupe 7
	Peciva	Promet po poreskoj stopi E
[112]<ART>	1,00 E	Prodaja artikla sa šifrom 112
	STORNO	
<PON><zbir>	Peciva	Korekcija posljednjeg unosa (peciva)
	-1,00 E	
	STORNO	
<PON><-%><ZBIR>	Bezalkoh.pića	Korekcija unosa prvog reda u računu
	-2,50E	

	VE: 17,00%	
	OSN: 0,25	
	PDV E : 0,05	
	PDV: 0,05	

[1] <ZBIR>	ZA UPLATU:	
	0,30	
	GOTOVINA:	
	1,00	
	UPLAĐENO:	
	1,00	
	POVRAT:	
	0,70	

	0123456789abcdef01	
	23456789abcdef	
	=====	

8.7 REKLAMIRANI RAČUN

Maloprodajni reklamirani račun (storno već izdatog računa) je takvog tipa ,da je prodaja već registrovana i račun izdat ali se iz raznih razloga vrši povrat robe prodavcu. Izdavanje reklamiranog računa počinje pritiskom na potpuno iste tastere <SMN><PON> baš kao i prilikom dubinskog storniranja, ali se oni pritisnu odmah **na početku izdavanja** novog računa. Poslije toga kasa zahtjeva unos broja fiskalnog računa koji se reklamira , na ekranu displeja se ispisuje „**BF: 0**”. Operator treba unijeti broj veličine 1-6 cifara. Displej prikazuje kratku poruku “**REKLAMACIJA**”.Sve reklamacije se unose na potpuno identičan način kao prilikom prodaje,kako je opisano u prethodnoj glavi. Ne može se reklamirati račun broj 0 niti veći od posljednjeg izdatog. Ako reklamirani račun ima veći broj od posljednjeg računa, onda kasa traži potvrdu broja računa. Ako u toku izdavanja reklamacionog računa kasa prijavi grešku tipa "**NEMA GOTOVINE**" ili "**NEDOSTAJE NOVCA**" , znači da nema dovoljno određene vrste novca u kasi da bi se

račun završio. Zatvorite račun, napravite službeni unos novca, a zatim izdajte novi reklamacioni račun za isti maloprodajni račun sa preostalim stavkama. Ako ste otvorili reklamacioni račun ali u kasi nema novca ni za jednu stavku, izađite iz reklamacije sa <SMN>< BR>. U slučaju da niste izašli iz reklamacionog računa (kada nema dovoljno novca) kasa će prekinuti reklamacioni račun i otpočeti fiskalni račun.

Napomena: Ako kasa radi u restoranskom režimu rada, reklamacija robe je dozvoljena samo u brzom računu (račun 00-0) – Pogledajte poglavlje o restoranskom načinu rada.

Primjer izdavanja reklamiranog računa:

Tipke	= = = = = = = =	
	"Trgovina" d.o.o. TC MAX Prodavnica br. 1 25. Maja 75320 Gračanica	Naziv obveznika zakona Naziv prodajnog mjesta Adresa prodajnog mjest
<SMN><PON>	JIB:4400000000003 PIB: 4000000000003 IBFM:SE123450 ----- REKLAMIRANI RAČUN BF: 123 BR: 1001 08.02.2010-16:30 -----	Identifikacioni broj obveznika zakona PDV broj obveznika zakona Identifikacioni broj fiskalnog modula Naziv fiskalnog dokumenta Broj računa koji se reklamira Broj reklamiranog računa
[BF: 0] -> [123] (broj registr. računa)	Bez alkoh.pića 2,50 E KAFA 0,30 E Peciva 1,00 E S T O R N O Peciva -1,00 E -----	Naziv podgrupe Promet po poreskoj stopi E
<1/5>	SE: 17,00% OSN: 2,39 PDV E: 0,41 PDV: 0,41 -----	Storniranje (poništanje) stavke na reklamiranom računu
<SMN><3/7>	ZA ISPLATU: 2,80 GOTOVINA: 0,20 UPLAĆENO: 0,20 POVRAT: 3,00 -----	Vrijednost poreske stope E Ukupan iznos s isključenim porezom Iznos ostvar. reklamir. poreza po p.s.E Ukupan iznos ostvarenog rekl. Poreza
[112]<ART>	0123456789abcdef01 23456789abcdef	Iznos za isplatu Način plaćanja i iznos Ukupno uplaćeni iznos Iznos za povrat klijentu -kursor
<PON>		Digitalni potpis i fiskalni logo
[0,20] <ZBIR>	= = = = = = = =	

8.8 ISPIS MEĐUZBIRA

Pritiskom na taster <MZF> na displeju se pojavljuje natpis **M.ZBIR** i trenutni međuzbir u računu.

8.9 ZAVRŠETAK RAČUNA I VRSTE PLAĆANJA

- za plaćanje u gotovini pritisne se taster <ZBIR>.
- za plaćanje u nekoj od ostale 3 vrste plaćanja pritisne se taster <NP>. Na displeju se pojavljuje natpis **PLAĆANJE 1...4 / 9**. Operator mora da unese potrebnu vrstu plaćanja tasterima <1>...<4> ili <9>.

Primjedba: *Tip plaćanja <9> je analogan plaćanju <2> - KREDITNA KARTICA, ali kasa automatski šalje zahtjevane informacije prema terminalu banke, premda je plaćanje izvršeno. Ako takav terminal nije spojen na kasu ili zbog tehničkih razloga konekcija ne može biti uspostavljena, kasir mora pritisnuti taster
 da bi prekinuo dalje pokušaje uspostavljanja konekcije. Plaćanje može biti urađeno na neki od drugih dopuštenih načina plaćanja.*

- Ako se prije pritiskanja tastera <ZBIR> ili <NP>+<1>...<3> unese suma,tada:

- ako je suma manja od ukupnog iznosa računa, vrši se djelimično plaćanje. Na displeju se najavlja natpis **OST(AJE)** ... i prikazuje se ostatak sume koja se mora doplatiti.

- ako je suma veća od ukupnog iznosa računa, kasa prikazuje na displeju natpis **POV(RAT)** i sumu koja se mora vratiti klijentu

Primjer plaćanja

Tipke	-----	
	ZA UPLATU: 25,00	Ukupna suma u računu
	ČEK: 20,00	Djelimično plaćanje sa čekom
[20]<NP><2>	GOTOVINA 10,00	Doplata u gotovini
[10]<ZBIR>	UPLAĆENO: 30,00	Ukupno uplaćeno
	POVRAT 5,00	Povrat kupcu (kusr)

	0123456789abcdef01	
	23456789abcdef	
		
	=====	

8.10 OBUSTAVLJANJE POTROŠAČKOG RAČUNA ZBOG PREPUNJAVANJA

Račun može da bude obustavljen prije evidentiranja određene prodaje ako se pojavi prepunjavanje (prekoračenje granice od 9999999.99) za neke od sljedećih suma:

- ukupna suma u računu (ili ako su dostignuta maksimalno 100 unosa za jedan potrošački račun) – pojavljuje se natpis **PUNI RAČUN**
- ukupna suma po nekoj poreskoj stopi– natpis **DNEVNI IZVJEŠTAJ !**
- ukupna suma u grupi – natpis **IZVJEŠTAJ PO GR.**
- ukupna suma u podgrupi – natpis **IZVJEŠTAJ PO PODG.**
- ukupna suma u artiklima – natpis **IZVJEŠTAJ PO ART.**
- suma u prihodu kasira – natpis **IZVJEŠTAJ PO KAS.**

Ako se slična situacija pojavi, račun mora da se završi do trenutne prodaje i da se odštampa izveštaj s poništavanjem (dnevni izvještaj) poslije čega kasa može da nastavi da radi u režimu Registracija.

Napomena: Izveštaji po odjelima, grupama, artiklima i kasirima se mogu zabraniti pomoću odgovarajućih promjena u modu PROGRAMIRANJE.

8.11 SLUŽBENI UNOS ILI IZVOD NOVACA

Prije početka novog računa, unesite iznos i pritisnite taster:

- **<+%>** za službeni unos novca
- **<-%>** za službeni izvod novca
- kasa **POSTAVLJA** pitanje o vrsti plaćanja, po kojoj sumi da unese ili izvede unijetu sumu: **PLAĆ.(ZBIR, 1-4)**. Tasterom **<ZBIR>** unosi se novac u osnovnoj vrsti plaćanja, tasterima **<2>-<4>** po nekoj od ostalih načina plaćanja
- ako vršite službeni izvod novca, kasa vam to neće dozvoliti ako ne postoji unos za ovu vrstu plaćanja

<1><+%><ZBIR>

<1><-%>< ZBIR >

```

=====
"Trgovina" d.o.o.
TC MAX
Prodavnica br. 1
25. Maja
75320 Gračanica

JIB:4400000000003
PIB: 400000000003
IBFU/IBFN:SE123450
UNIJETO:
GOTOVINA:
    100,00
13.08.2010-17:25
=====

```

```

=====
"Trgovina" d.o.o.
TC MAX
Prodavnica br. 1
25. Maja
75320 Gračanica

JIB:4400000000003
PIB: 400000000003
IBFU/IBFN:SE123450
IZVEDENO:
GOTOVINA:
    100,00
13.08.2010-17:25
=====

```

8.12 IZMJENE TEHNOLOŠKOG REŽIMA

- Kasa može samostalno da evidentira prodaje u dva tehnološka režima,
 1. samostalna kasa/OFF-LINE
 2. fiskalni štampač/Fprint

Da bi ste promijenili režime ne morate da izlazite iz režima Registracija.

pristup drugom tehnološkom režimu vrši se naizmeničnim pritiskom tastera <SMN>, <KAL>, <NP>.

Kada je EFK u režimu Fprint, sve tipke na tipkovnici su blokirane osim tipke < ▲ > (Paper feed). EFK prima i izvršava samo naredbe prijavljenog PC-a.

Ukoliko u meniju podešavanje parametara postavimo da kasa radi u režimu fiskalni printer, Fprint (0/1) postavimo na 1, prilikom uključanja kase, kasa će narednu minutu očekivati povezivanje s drajverom (očekuje komandu od PC-a), ukoliko ne dobije naredbu kasa se vraća u Of-line režim.

Napomena: Svaka prekinuta operacija prodaje ili štampanja , nastala usljed nestanka napajanja, može se nastaviti po dolasku napajanja. Dodatno za zvršetak započete operacije koristi se interno ugrađena baterija.

8.13 PRINTANJE DUPLIKATA

Nakon štampanja fiskalnog isječka EFK će nam na ekranu ispisati „KOL=DUPLICAT/BR“. Ukoliko pritisnete tipku <KOL> štampa se kopija posljednjeg računa, a pritiskom na tipku na bilo koju drugu tipku odbijte kopiju računa.

Svaka kopija računa ima dva datuma i dva digitalna potpisa – jedan za originalni račun i jedan za duplikat.

8.14 IZDAVANJE RAČUNA PRAVNIM LICIMA

Nakon što ste unijeli sve stavke na račun, možete odbrati kupca (Pravno lice) iz baze podataka ili unesite novog kupca kako slijedi:

- pritisnite sukcesivno <SMN><NP>
- EFK će zatražiti IBK: 000000000000,
- Može se unijeti ručno ili pomoću barkod skenera ID kupca
- EFK pretražuje bazu klijaneta i provjerava za odgovarajući ID kupca
- Ukoliko pronade odgovarajući IBFK u bazi on se učitava i može se izvršiti uplata ili dalja prodaja

- Ako nema podudaranja EFK će ispisati na ekranu „NIJE PROGRAMIRAN“ i sačekati dalje komande. Možete pritisnuti
 za izlaz iz pretraživanja kupaca
 - Pritiskom tipke <ZBIR> započinje se dodavanje novog kupca (ukoliko nema više mjesta u bazi za dodavanje novog kupca, EFK će na ekran ispisati „PREPUNJAVANJE“)
 - Pri dodavanju novog kupca imamo sljedeća polja:
 1. IBK
 2. Naziv kupca
 3. Adresa sjedišta
 4. Ulica
 - Potrebno je unijeti najmanje 2 a najviše 4 reda opisa kupca.
 - Novi kupac će se pojaviti na računu te će biti pohranjen u bazu podataka. Podaci o kupcu se na računu štampaju odmah iznad digitalnog potpisa i logotipa
- U restoranskom režimu rada kupce možemo unijeti tek nakon zatvaranja računa (vidi poglavlje 10)

Tipke

<SMN><NP>
[4164121245564]
<ZBIR>

```
~~~~~
-----
ZA UPLATU:      25,00
ČEK:           20,00
GOTOVINA       10,00
UPLAĆENO:      30,00
POVRAT         5,00
-----
KUPAC:
IBK: 4164121245564
Gračanica
Patriotske lige 8
-----
012345 F def01
234567 M
FBiH
=====
```

Identifikacioni broj kupca
Adresa
Ulica i broj

9 RAD U RESTORANSKOM REŽIMU

Maksimalan broj artikala u ovom režimu je 16 000, a za prodaju preko barkod čitača broj artikala je ograničen na 8 000. Rad u restoranskom režimu (otvoreni računi) je predviđen za istovremeno posluživanje ograničenog broja gostiju u hotelima, restoranima i sličnim objektima. U tom slučaju kasa ima mogućnost da se istovremeno otvori veći broj računa. Za rad u takvim objektima predviđeno je izdavanje isječka za svaku grupu (bar, kuhinja itd.) poslije štampanja računa za gosta.

Svakom računu se se pristupa izborom broja stola i gosta. Maksimalan broj stolova je 60, sa po 4 gosta za svakim stolom., tj. Ukupno 240 otvorenih računa. Dopušteno je i unošenje na račun 00-0 ne restoranskih narudžbina, kao u običnoj prodavnici, nakon pritiskanja tastera ZBIR. Ovdje možete reklamirati već zatvorene račune.

Poslije ulaska u režim REGISTRACIJA kasa traži unošenje lozinke kasira. Tipka
 prekida unos lozinke i vraća na glavni meni.

Poslije unošenja lozinke na displeju se pojavljuje natpis „STO br. 00-0“. Tipkama <SMN> +
 možemo se vratiti na password.

Po unošenju broja stola i gosta, može da se pritisne jedna od sljedećih tipki:

- [REŽ] – za unošenje nove porudžbine po računu
- [MZB] – za indikaciju i štampanje međuzbira po računu
- [ZBIR] – za zatvaranje računa
- Poslije bilo koje od ovih funkcija kasa traži ponovni unos lozinke za dalji rad.

9.1 REGISTRACIJA NOVIH PORUDŽBINA

Poslije ukucavanja broja stola i gosta, pritiskom na taster <REŽ> kasa ulazi u režim registracije novih porudžbina za tekući račun. Registracija se vrši na sličan način kao u režimu prodavnice, a na isječku gosta se ispisuje :

- broj stola

- broj porudžbina (od 1 – 255)

- zbirna suma po predhodnim porudžbinama

Tipka [PON] poništava posljednju porudžbinu, (kao što je objašnjeno gore u poglavlju 8.6), a [SMN] sa [PON], dubinsko storniranje više predhodnih porudžbina. Ako ste

izabrali sto 00-0 tipke <[SMN]><<[PON]> će odmah otpočeti reklamaciju računa, te takođe možemo unijeti ili iznijeti gotovinu iz kase kako je objašnjeno u poglavlju 8.11.

Porudžbina se evidentira pritiskom na zbir [ZBIR], a štampa se:

- Isječak za gosta
- Zvanični isječak za sve grupe (kuhinja, bar itd.) za koje postoje porudžbine.

Prije štampanja svakog od njih, kasa ispisuje ime grupe na displeju, a štampanje se potvrđuje tipkom [ZBIR]. Tipkom [BR] odustajemo od štampanja isječka.

Svi nefiskalni dokumenti počinju ovako:

```
#####
POČET. NEF. TEKSTA
#####
```

A završavaju ovako:

```
#####
ZAVRŠ. NEF. TEKSTA
#####
```

Račun kupca

	=====	
	##### POČET.NEF.TEKSTA #####	
	„Hotel Tilia“ d.o.o RESTORAN PARK 25.maja 14 75320 Gračanica	
	PIB: 4400000000001 JIB: 400000000001 IBFM CE123450 -----	ID broj obveznika zakona PDV broj obveznika zakona Identifikacioni broj fiskalne memorije
<0><4><2><REŽ>	STO 04-2 PORUDŽ BR. 2	
<1><2><ART>	PR.SALDO 25,00 KAFA 2,00 E	Naziv proizvoda naziv i oznaka poreske stope
<ZBIR>	NOV.SALDO 27,00 28.08.2010 - 13:50 ##### ZAVRŠ. NEF. TEKSTA ##### ~~~~~	

Interni račun za bar,
kuhinju itd

```

=====
#####
POCET. NEF.TEKSTA
#####
BAR

01 KASIR 1
RAČUN BR.04-02
-----
KAFKA
                                2,00 E
-----
SUMA 27,00
    28.08.10-13:50
#####
ZAVRS.NEF.TEKSTA
#####
=====
~~~~~
    
```

Ime kasira i broj narudžbe

Naziv artikla
Cijena i oznaka poreske
stope

Datum i vrijeme cačinjavanja
isječka

9.2 ŠTAMPANJE MEĐUZBIRA OTVORENOG

Nakon uneošenja broja stola i gosta, može se pritisnuti tipka <MZB>, nakon čega se na displeju prikazuje suma svih predhodnih narudžbina.

Tipkom <ZBIR> se predhodna informacija štampa na isječku, dok se tipkom
 izlazi bez štampanja.

TIPKE	##### POČET.NEF.TEKSTA #####	
	„Hotel Tilia“ d.o.o RESTORAN PARK 25.maja 14 75320 Gračanica	
	PIB: 4400000000001 JIB: 400000000001 IBFM CE123450	ID broj obveznika zakona PDV broj obveznika zakona Identifikacioni broj fiskalne memorije
<0><4><2> <MZB>01	- - - - MEĐUZBIR - - - -	
	STO BR 04-2 KAFA 2,00 E LIMUNADA 1,5 E	Naziv proizvođača i oznaka poreske stope
<ZBIR>	ZA UPLATU 3,50 28.08.2010 – 13:50 ##### ZAVRŠ. NEF. TEKSTA ##### ~~~~~	Datum i vrijeme štampanja računa

9.3 ZATVARANJE I ŠTAMPANJE KONAČNOG RAČUNA

Nakon unošenja broja stola i gosta, pritiskom na taster <ZBIR> zatvara se račun. Nakon ovoga moguće je evidentirati sumu koju je dao gost, kao i način plaćanja (t.8.9). Kod izbora stola 00-0 (brza prodaja) EFK omogućava u restoranskom režimu izdavanje reklamiranih računa.

	~~~~~	
	=====	
	Naziv firme	
	Adresa firme	
	Naziv objekta	
	Adresa objekta	
	-----	
	JIB:1234567890123	Individualni broj vlasnika
	PIB: 234567890123	Poreski broj vlasnika
	IBFM:SE123456	Poreski broj FM
	-----	
	FISKALNI RAČUN	
	BF : 53	Broj računa
	08.02.2010-16:30	Datum i vrijeme računa
	-----	
<0><4><2><MZB>	KAFA 2,00 E	Naziv proizvoda
	LIMUNADA 1,50 E	Cijena i oznaka poreske stope
	-----	
	SE: 17,00%	Iznos poreska spopa "E"
	OSN E: 4,92	Evident. promet po por.stope"E"
	PDV E: 0,58	Iznos poreza po poreskoj stopi „E“
Tipka <ZBIR>	PDV: 0,58	Ukupno evidentirani promet
	-----	
	ZA UPLATU 3,50	Ukupno evidentirani promet
	GOTOVINA: 3,50	Uplaćeni iznos gotovinom
	UPLAĆENO: 3,50	Ukupno uplaćeno
	POVRAT: 0,00	Iznos povrata
	-----	
	0123456789ABCDEF01	Digitalni potpis i fisk.logo
	23456789ABCDEF	
		
	=====	
	~~~~~	

PORUKE O GREŠKAMA

Poruka za grešku	Mogući uzroci
Prepunjen račun	Dostignuto 100 prodaja ili je nadmašena najveća ukupna suma 999999.99
Prepunjivanje	Količina ili suma veća od maksimalno dozvoljene.
Nema količina	Pokušaj da se proda artikl čije je stanje na lageru 0 a programirano je praćenje raspoložive količine
Nema prodaje	Pokušaj da se obavi plaćanje ili storniranje bez prethodno izvršene prodaje
Nije programiran	Zabranjena upotreba artikla, podgrupe-odjeljenja ili vrste plaćanja (poništen naziv)
Uvedite cenu	Pokušaj prodaje po artiklu ili podgrupi-odjeljenju bez prethodno programirane cijene artikla
Nema količine	Unijeta nulta količina artikla. Takođe nema komunikacije sa vatom ili je dobiveni podatak za količinu negativan
Nema veze!!	Nema veze sa centralnim kompjuterom u mreži
Nije dozvoljeno!	Centralni kompjuter u mreži ne dozvoljava zahtjevanu prodaju
Izvještaj po art.	Prepunjavanje prometa jednog ili većeg broja artikala. Završite trenutni račun i štampajte izvještaj.
Izvještaj po PG !	Prepunjavanje prometa jedne ili više podgrupa-odjeljenja
Izvještaj po GR !	Prepunjavanje prometa jedne ili više grupa
Dnevni izvještaj !	Prepunjavanje prometa neke pozicije u Dnevnom izvještaju. Izvršite Dnevni izvještaj sa poništavanjem (nuliranjem)
Izvještaj po KAS.	Prepunjavanje u veličini prometa jednog ili više kasira
Pogrešna komanda !	Pogrešan ili trenutno nedozvoljen niz tastera
Stavite papir	Nema papira, prekontrolišite traku računa i kontrolnu traku
Zagrejan štampač!	Povišena temperatura štampača. Sačekajte da se glava štampača ohladi.
Puna knjižica!	Puna elektronska knjižica/žurnal – više od 10.000 prodaja!. Morate da odštampate Dnevni izvještaj sa poništavanjem.
Ostaje HH bl.FM	Fiskalna memorija je gotovo puna. Poruka se štampa prije svakog Dnevnog izvještaja i prikazuje na ekranu displeja ako je u fiskalnoj memoriji ostalo mjesta za manje od 50 izvještaja
Puna FM!	Puna fiskalna memorija. Kasa ne može da radi u režimu evidentiranja i obavlja funkcije režima Programiranja koje trebaju upis u FM jer je puna. Mogu se štampati izvještaji i prebacivati podaci na PC računar.

10 REŽIM IZVJEŠTAJA

Iz glavnog menija kase izaberite režim “ **Fiskalni izvještaji** ” ili “ **Nefiskalni izvještaji** „i pritisnuti <ZBIR>.

Nakon toga unesite lozinku. Validne su sve lozinke kasira, serviseri kao i poreskih organa.

Režimi „Fiskalni izvještaji“ i „Nefiskalni izvještaji“

Poslije štampanja fiskalnog izvještaja moguće je oštampati samo jednu kopiju fiskalnog izvještaja.

Poslije štampanja nefiskalnog izvještaja EFK pita za brisanje svih zapisa u iznosu i količini i generiše novi izvještaj.

10.1 MENI IZVJEŠTAJA

U ovom režimu možete da birate između sljedećih vrsta izvještaja:

Fiskalni izvještaji

- ◆ dnevni izvještaj
- ◆ presjek stanja
- ◆ periodični izvještaj po datumima
- ◆ periodični izvještaj po brojevima

Prilikom štampanja dnevnog izvještaj podaci i MD5 dokumenta iz operativne memorije se prebacuju u FM i električni žurnal .

Nefiskalni izvještaji

- ◆ izvještaj po grupama
- ◆ izvještaj po podgrupama-odjeljenjima
- ◆ izvještaj po artiklima
- ◆ izvještaj po kasirima
- ◆ periodični izvještaji po kupcima
- ◆ Izvještaj po otvorenim računima (samo za restoranski režim)

Biranje vrste izvještaja se vrši tasterom <REŽ> a štampanje izvještaja potvrđuje se pritiskivanjem tastera <ZBIR>.

Ako ste selektovali Periodični izvještaj pod datumima iz FM, morate dodatno unijeti:

- Početni datum i vrijeme izvještaja: EFK prikazuje po defaultu prvi dan mjeseca u 00:00 sati. Dozvoljeno je da unesete bilo koji dan poslije fiskalizacije
- Krajnji datum i vrijeme izvještaja: EFK prikazuje po defaultu tekući datum i vrijeme. Možete selektovati datum i vrijeme ne ranije nego inicijalno i ne kasnije nego tekuće.

Ako ste selektovali Periodični izvještaj po brojevima iz FM, morate dodatno unijeti :

- Broj prvog Periodičnog izvještaja uključenog u izvještaj (1....2 000)
- Broj zadnjeg Periodičnog izvještaja uključenog u izvještaj(1....2 000)

Obadva unosa imaju isti izgled

Napomena: Poslije štampanja svakog periodičnog izvještaja, EFK vrši osvježavanje podataka, stavljajući ih u neizbrisivu memoriju. Ovaj proces zahtjeva oko 50 sekundi i preporučuje se da ne bude prekidan (prekid napajanja u toku procesa osvježavanja ne uzrokuje gubitak informacija).

10.2 DNEVNI IZVJEŠTAJ I PRESJEK STANJA

Prdavnica d.o.o DRAKSTOR 25. Maja 5 75320	Naziv obveznika zakona Naziv prodajnog mjesta Adresa objekta Gračanica	Prdavnica d.o.o DRAKSTOR 25. Maja 5 75320
JIB: 1234567890123 PIB: 234567890123 IBFM: VT000170	Poreski broj obveznika zakona PDV broj poreskog obveznika ID broj fiskalne memorije	JIB: 1234567890123 PIB: 234567890123 IBFM: VT000170
PRESJEK STANJA 02.09.2010. 10:02	Vrsta izvještaja Datum i vrijeme izvještaja	DNEVNO IZVJEŠĆE 02.09.2010. 10:02
BF: 14 -30 RF: 0 -0 DI: 4 /1996	Prvi i zadnji račun za period izvještaja Prva i zadnja reklamacija za period Broj dnevnog izvještaja / odbrojanje preostalih DI	BF: 14 -30 RF: 0 -0 DI: 4 /1996
SERVISI: 0/2	Broj servisa u periodu/ ukupan broj servisa	SERVISI: 0/2
RESETI: 0/2	Broj reseta u periodu/ ukupan broj reseta	RESETI: 0/2
POREZNE STOPE 0/0	Izmjena PS u periodu/ukupan broj poreznih stopa	POREZNE STOPE 0/0
SEA: 0 / 6 SRA: 0 / / 6	Broj storniranih/broj evidentiranih artikala Broj storniranih reklamacija/broj reklamiranih artikala	SEA: 0 / 6 SRA: 0 / / 6
SEP : 0,00 SRP: 0,00	Vrijednost ukupnog storniranog evident. prom Vrijednost ukupnog storniranog reklam. Prom.	SEP : 0,00 SRP: 0,00
EVID. PROMET: TA: 159,80 TE: 0,00 TJ: 0,00 TK: 0,00 TM: 0,00 TU: 159,80	Vrijednost ostvarenog evidentiranog prometa po poreskoj stopi	EVID. PROMET: TA: 159,80 TE: 0,00 TJ: 0,00 TK: 0,00 TM: 0,00 TU: 159,80
EVID. POREZ: ZA: 0,00 ZE: 0,00 ZJ: 0,00 ZK: 0,00 ZM: 0,00 ZU: 0,00	Iznos evidentiranog poreza po poreznoj stopi	EVID. POREZ: ZA: 0,00 ZE: 0,00 ZJ: 0,00 ZK: 0,00 ZM: 0,00 ZU: 0,00
REKL.PROMET: AT: 0,00 ET: 0,00 JT: 0,00 KT: 0,00 MT: 0,00 UT: 0,00	Vrijednost ostvarenog reklamiranog prometa po poreskoj stopi	REKL.PROMET: AT: 0,00 ET: 0,00 JT: 0,00 KT: 0,00 MT: 0,00 UT: 0,00
REKL.POREZ: AT: 0,00 ET: 0,00 JT: 0,00 KT: 0,00 MT: 0,00 UT: 0,00	Iznos ostvarenog reklamiranog poreza po poreznoj stopi	REKL.POREZ: AT: 0,00 ET: 0,00 JT: 0,00 KT: 0,00 MT: 0,00 UT: 0,00
STANJE U KASI GOTOVINA 159,80 ČEKOVI: 0,00 KARTICE: 0,00	Vrijednost prometa po vrstama plaćanja	DFB723E0846EF8B8E 6BF1DF98264CBB
VIRMANI: 0,00		
DFB723E0846EF8B8E 6BF1DF98264CBB		

10.3 PERIODIČNI IZVJEŠTAJ IZ FISKALNE MEMORIJE

Naziv obveznika zakona
 Naziv prodajnog mjesta
 Adresa objekta
 Gračanica

Poreski broj obveznika zakona
 PDV broj poreskog obveznika
 ID broj fiskalne memorije

Vrsta izvještaja

Vremenska odrednica početka izvještajnog perioda
 Vremenska odrednica kraja izvještajnog perioda

Broj računa u izvještajnom periodu
 Brojreklamiranih računa u izvještajnom periodu
 Broj dnevnog izvještaja - / ukupan broj dnevnih izvještaja

Broj servisnih intervencija u periodu/ ukupan broj servisnih intervencija

Broj reseta u periodu/ ukupan broj reseta
 Datum, vrijeme i tip reseta

Izmjena PS u periodu/ukupan broj promjena poreznih stopa

Broj storniranih/broj evidentiranih artikala
 Broj storniranih reklamacija/broj reklamiranih artikala

Vrijednost ukupnog storniranog evident. prom
 Vrijednost ukupnog storniranog reklam. Prom.

Vrijednost ostvarenog evidentiranog prometa po
 poreskoj stopi

Iznos evidentiranog poreza po poreskoj stopi

Vrijednost ostvarenog reklamiranog prometa po poreskoj
 stopi

Iznos ostvarenog reklamiranog poreza po poreskoj stopi

=====	
Prdavnica d.o.o DRAKSTOR 25. Maja 5 75320	

JIB: 1234567890123 PIB: 234567890123 IBFM: VT000170	

PERIODIČNO IZVJEŠĆE Od 30.08.2010 12:07 Do 02.09.2010. 10:02	

BF: -30 RF: 0 -0 DI: 1 -4 02.09.2010. 10:03	

SERVISI: 0 / 0	

RESETI: 2 / 0 02.09.2010. 09:24P 02.09.2010. 09:24P	

POREZNE STOPE 0 / 0	

SEA: 3	/ 15
SRA: 0 /	/ 4
SEP :	10,00
SRP:	0,00

EVID. PROMET:	
TA:	193,64
TE:	0,00
TJ:	0,00
TK:	0,00
TM:	0,00
TU:	193,64

EVID. POREZ:	
ZA:	0,00
ZE:	0,00
ZJ:	0,00
ZK:	0,00
ZM:	0,00
ZU:	0,00

REKL.PROMET:	
AT:	0,00
ET:	0,00
JT:	0,00
KT:	0,00
MT:	0,00
UT:	27,88

REKL.POREZ:	
AT:	0,00
ET:	1,60
JT:	0,00
KT:	0,00
MT:	0,00
UT:	1,60

DFB723E0846EF8B8E 6BF1DF98264CBB	
	
=====	

10.4 IZVJEŠTAJ PO GRUPAMA

Datum i vrijeme posljednjeg poništavanja izvještaja

Datum i vrijeme štampanja izvještaja

Naziv grupe

Sumarni promet po svim grupama

Sumarni profit po svim grupama

Raport sa nuliranjem (nema ga u raportu bez nuliranja)

Datum, vrijeme i broj izvještaja

.....

IZVJEŠTAJ GRUPA 13.02.10-12:30 19.02.10-13:24

GRUPA 0 Promet: 1234.56
.....
GRUPA 1 Promet: 789.00 SUMA 2023.56 Prihod 0.00
GRUPE = 0Z2

19.02.10-13:24 BROJ 2
.....

10.5 IZVJEŠTAJ PO PODGRUPAMA

Datum i vrijeme posljednjeg poništavanja izvještaja

Datum i vrijeme štampanja izvještaja

Naziv podgrupe

Promet po vodećem artiklu u odjeljenju

Promet po ostalim artiklima

Promet ukupan po podgrupi

Ukupan promet po svim odjeljenjima

Raport sa nuliranjem (nema ga u raportu bez nuliranja)

izvještaja Datum, vrijeme i broj

...

IZVJEŠTAJ PODGRUPA 13.02.10-12:30 19.02.10-13:24

PODGRUPA 1 Podgr.: 12,00 Artik.: 10,00 Promet: 22,00
.....
SUMA: 22,00
PODGRUPE = 0Z2

19.02.10-13:24 BROJ 2

10.6 IZVJEŠTAJI PO ARTIKLIMA

Datum i vrijeme posljednjeg poništavanja izveštaja
Datum i vrijeme štampanja izveštaja

Naziv artikla (može da se nastavi na sljedećem redu)
Prodata količina
Promet po artiklu

Ukupan promet po svim artiklima

Raport sa nuliranjem (nema ga u raportu bez nuliranja)

Datum,vrijeme i broj izvještaja

```
~~~~~  
IZVJEŠTAJ  
ARTIKALA  
13.02.10.-12:30  
19.09.03-13:24  
-----  
KAFA  
Količina 123,456  
Promet 1234,56  
.....  
SUMA: 1234,56  
  
ARTIKLI = 0Z2  
-----  
19.02.10.-13:24  
BROJ 2  
~~~~~
```

10.7 IZVJEŠTAJI PO OPERATORIMA

Datum i vrijeme posljednjeg poništavanja izveštaja
Datum i vrijeme štampanja izveštaja

Ime kasira
Broj usluženih potrošača za period
Broj izvršenih korekcija
Primljen novac po različitim vrstama plaćanja

Službeno unesene sume

Službeno izvedene sume

Ukupna suma

Raport sa nuliranjem (nema ga u raportu bez nuliranja)

Datum,vrijeme i broj izvještaja

```
~~~~~  
.....  
-----  
IZVJEŠTAJ  
OPERATORA  
13.02.10-12:30  
19.09.10-13:24  
-----  
01 OPERATOR 1  
KUPCI 78  
ST 3  
PRIMLJENO  
GO 123,45  
ČE 11,00  
KA 0,00  
VI 0,00  
UNETO  
GO 10,00  
IZVEDENO  
GO -1,00  
SUMA  
GO 132,45  
ČE 11,00  
KA 0,00  
VI 0,00  
.....  
OPERATORI = 0Z2  
-----  
19.02.10-13:24  
BROJ 2  
~~~~~
```

Napomena: Svi nefiskalni izvještaji su finansijski usaglašeni sa fiskalnim. Nefiskalni dokumenti nemaju fiskalni grafički logo niti sadrže ključne riječi iz fiskalnih dokumenata.

10.8 OTVORENI RAČUNI

Izvještaj se generiše na zahtjev. Ako ima otvorenih računa dnevni izvještaj neće biti generisan.

broj računa (sto-kupac)
Posljednji kasir koji je radio sa računom.
Iznos računa

broj računa (sto-kupac)
Posljednji kasir koji je radio sa računom.
Iznos računa

.....	

OTVORENI RAČUNI	
STO BR.	10-1
OPERATOR 1	
SUMA:	10,00
STO BR.	11-2
OPERATOR 1	
SUMA:	12,00
~~~~~	

10.9 IZVJEŠTAJ PO KUPCIMA

Ako je kasa registrovana za veleprodaju ili i za veleprodaju i maloprodaju, svaki dnevni izvještaj ima alocirani dodatak sa prometom po kupcima (evidentirani minus reklamirani promet) . Ovi podaci mogu biti iskorišteni za generisanje periodičnog izvještaja po kupcima. Od kasira se zahtjeva da unese period (početni i krajnji datum i vrijeme) za novi izvještaj. Vremenski period mora biti između vremena kada je kasa fiskalizovana i tekućeg vremena.

Napomena: Report po kupcima može biti kreiran iz oba menija raporta (bez poništavanja ili sa poništavanjem). U prvom slučaju svi sračunati iznosi su samo upisani u klijentske rekorde (u slučaju da se želi naknadno slanje u PC). U drugom slučaju raport se i štampa.

Naziv obveznika zakona

Naziv
Adresa

prodajnog
prodajnog

mjesto
mjesto

Poreski broj obveznika zakona
PDV broj obveznika zakona
ID broj fiskalne memorije

Vremenska odrednica početka izvješt. perioda
Vremenska odrednica kraja izvješt. perioda

Podaci o kupcu,naziv adresa

ID broj kupca
Razlika prometa po poreskoj grupi A
Razlika prometa po poreskoj grupi E

Ostali kupci

~~~~~  
Trgovina d.o.o.
DRAGSTOR MAKSI
Prodavnica br. 1
Kulina Bana 4
75000 Tuzla

JIB: 1234567890123
PIB: 234567890123
IBFM: SE123456

PERIODIČNI
IZVJEŠTAJ KLIJENTA

01.04.2010-00:00
30.04.2010-19:45

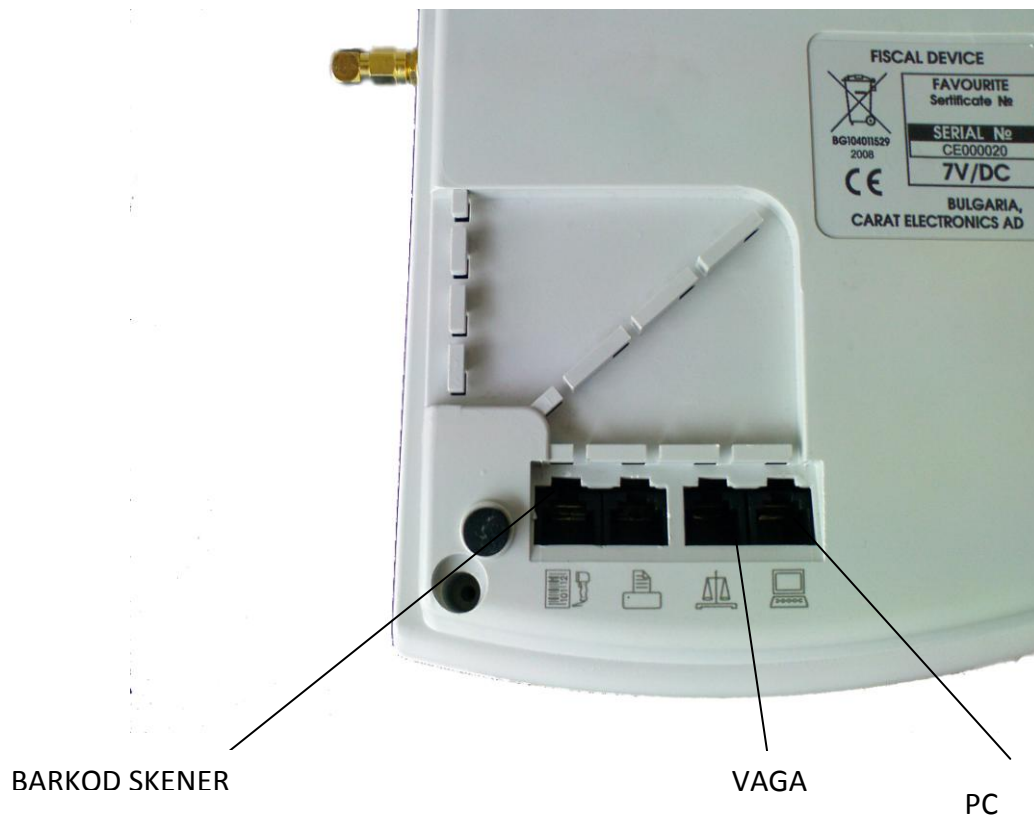
TRING d.o.o.
Ef. Šemsekadića bb
Gračanica
Federacija BiH
IBK: 1234567890123
123,45 A
1234,56 E

.....

~~~~~

11 PRIKLJUČENJE DODATNIH UREĐAJA

Na slici ispod prikazan je raspored priključaka za RS232 interfejsje.

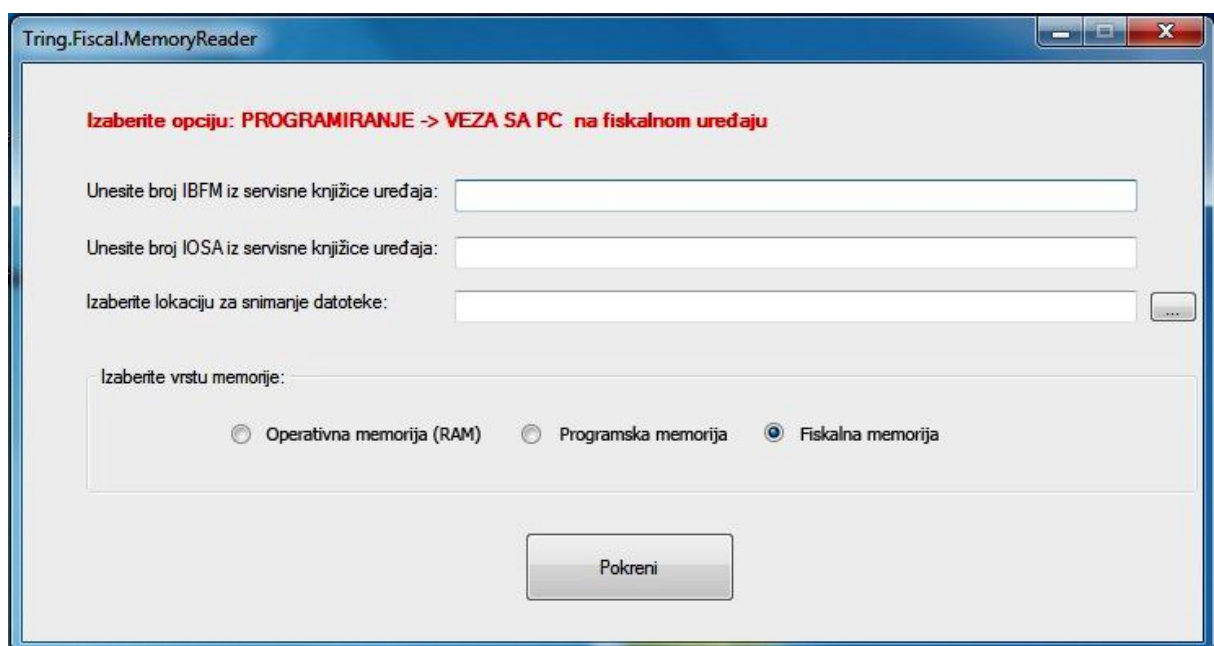

PC 232 INTERFEJSI

Za raspored signala na priključcima pogledajte Servisno uputstvo.

12 UPUSTVO ZA ČITANJE FISKALNE MEMORIJE

- Ukoliko nije prethodno instaliran, instalirati .NET Framework 2.0
- Dva puta kliknuti na *SETUP.EXE* i instalirati program „TRING Fiscal Memory Reader“.
- Pokrenuti program.
- Izabrati opciju „PROGRAMIRANJE“.
- Izabrati opciju „VEZA SA PC na fiskalnom uređaju“.
- U prvom polju unijeti identifikacijski broj fiskalnog modula (IBFM) iz priložene servisne knjižice fiskalnog uređaja.
- U drugom polju unijeti identifikacijsku oznaku softverske aplikacije (IOSA), također iz priložene servisne knjižice fiskalnog uređaja.
- U trećem polju odabrati lokaciju za snimanje tako što ćemo kliknuti na dugme te odabrati željenu lokaciju za snimanje datoteke.
- U dijelu programa „Izaberite vrstu memorije“ odabrati odgovarajuću memoriju koju želimo pročitati (u našem slučaju „fiskalna memorija“), te kliknuti na **POKRENI**.

Sl.1. Program „TRING Fiscal Memory Reader“.

Time je završeno očitavanje fiskalne memorije i podatak je snimljen kao .hex fajl na prethodno odabranoj lokaciji.

Očitavanje sadržaja FM je moguće i nakon blokiranja rada FM zbog 50 reseta, 30 promjena poreznih stopa, 80 servisa ili 2000 dnevnih izvještaja.

13 TERMINAL

EFK radi sa terminalom TFBIH baziranom na GSM modulu SIM 900, koji je integrisan u kućište fiskalnog uređaja.

Za normalan rad je potrebna GSM mreža. Aplikacija koji se izvršava unutar terminala, urađen je u skladu sa odgovarajućim fiskalnim propisima. Terminal je dizajniran da radi autonomno bez ikakve intervencije korisnika.

Terminal je namijenjen prijenosu zahtjevanih podataka iz fiskalne kase Favourite na server Poreske uprave u odgovarajućem formatu, te davanje naloga fiskalnom uređaju za štampanje potvrde o uspješnom prijenosu podataka.

Očitavanje se vrši nakon zahtjeva iz Poreske uprave, prijemom specijalnih komandi sa servera. Tip prenesenih podataka je takođe kontrolisan od strane servera.

13.1 RAD S TERMINALOM

Nakon starta terminala (fiskalne kase), terminal prolazi kroz inicializacioni proces, postavlja vrijeme čitanjem sa odgovarajućeg servera za vrijeme, ispituje status i vrši određeno samotestiranje. Ovaj proces je indiciran sa višestrukim uključivanjem i isključivanjem zelene LED diode **TRF** (postavljena sa desne strane ispod antene). Ako terminal nakon 15-ak sekundi ne izlazi iz inicializacijskog procesa (ostaje blokiran – zelena LED dioda bljeska), neki od servisnih parametara nije dobro postavljen, ili nema sim kartice (GSM mreže). Ako je ovo slučaj odmah pozovite ovlaštenog servisera.

Nakon inicializacije terminal je u svom normalnom radnom modu. Ako **INQ** (crvena LED dioda svijetli), terminal zahtijeva očitavanje podataka iz kase.

Ukoliko je uključena crvena **INQ** dioda znači da imamo zahtjev PU za prenos podatka koji treba da se izvrši u toku narednih 12 sati u određeno vrijeme, svakih 15 minuta se oglašava zvučni signal da imamo zahtjev za prenos od strane PU. Kada se prenos pokrene gasi se crvena LED INQ dioda a pali se zelena **TRF** dioda i pokreće se prenos podataka s tim da se na displeju ispisuje naziv zahtjevanog fajla koji se prenosi (npr. Tax001.dat, service001.dat, reset001.dat, sale001.da, inoice001.net). Ukoliko terminal ne uspije prenijeti podatke u definisano vrijeme (od strane PU) pokušat će prenos ponovno za 2 min i tako do 4 puta pokušava, ako ni tada ne uspije zakazuje se novo vrijeme prenosa koje se pomijera za 24 h (narednog dana u isto vrijeme).

Nakon uspješnog prenosa podatka na server PU kasa će odštampati potvrdu o uspješnom prenosu.

Napomena: U slučaju da se u toku prenosa prekine napajanje EFK, nakon ponovnog uključanja kasa će nastaviti proces prenosa podataka. U slučaju kada kasa prenosi fajl na server PU na ekranu je ispisana naziv fajla i tada se blokira rad na kasi dok se ne završi prenos započetog fajla.

14 PAPIR

EFK štampa dva fiskalna dokumenta (identična), isječak i kontrolni zapis. Štampanje dokumenata vrši se na papiru čiji kvalitet osigurava čitanje podataka iz fiskalnih dokumenata u roku koji je definisan zakonom.

Korisnik EFK je dužan koristiti isključivo papir koji je preporučen od strane proizvođača.

Preporučene vrste papira su papir proizvođača:

- **Koehler** termalni papir i
- **Mitsubishi** termalni papir

Širina trake je 28 mm

Ove dvije vrste papira osiguravaju štampanje dokumenata čijie je čitanje i čuvanje omogućeno u roku od minimalno 5 godina uz pravilno skladištenje (čuvanje) od strane korisnika.

Ove tvrdnje su zagarantovane ukoliko se :

- Izbjegava izlaganje jakom svjetlu,
- Papir čuva na temperaturi između 18-25 °C
- Stalne vlažnosti zraka (50 ± 10% relativna vlažnost)

Odrđeni uticaji mogu ograničiti trajnost štampe, a to su:

- Duže izlaganje temperaturi iznad 40 °C
- Skladištenje u mokrom ili vlažnom okruženju
- Dodir sa mastima, alkoholom i gorivom te ostalim agresivnim agensima
- Izlaganje sunčevoj svjetlosti

15 ODRŽAVANJE I ČIŠĆENJE

Da bi kasa radila dugo i ispravno potrebno je držati se sljedećih propisa:

- ◆ da se čuva od udara, jakih potresa i mehaničkih kvarova;
- ◆ mjesto smještaja kase ne smije biti pod direktnim dejstvom izvora toplote;
- ◆ vazduh u prostoriji u kojoj će raditi kasa ne smije imati veliku količinu prašine i relativna vlažnost u njoj ne smije da bude veća od 80%;
- ◆ napon napajanja mora da iznosi 220(- 10% + 15%) V frekvencija 50+- 1 Hz.
- ◆ površine štapača i tastature moraju se redovno čistiti od prašine, djelića papira i dr. sa usisivačem ili mekom četkom;
- ◆ kasu smije otvarati, u svrhu popravke , samo ovlašteni serviser
- ◆ remont, održavanje i čišćenje se obavljaju obavezno uz isključenu kasu;
- ◆ ako je kasa u kvaru, rad sa njom se prekida sve dok se kvar ne otkloni;

16 FUNKCIONALNO TEHNIČKE KARAKTERISTIKE UREĐAJA

16.1 VREMENSKE ODREDNICE

1. Unošenje datuma sa formatom dd.mm.gggg. nakon skidanja servisne plombe (2/19).

U ovom režimu na displeju se prikazuju trenutni datum i vrijeme. Poslije pritiska <ZBIR> i unosa lozinke (samo serviseri) isti se mogu mijenjati. Prije promjene vremena mora se uraditi Dnevni izvještaj. Lozinka serviseru obezbeđuje puni pristup za korekciju datuma i vremena, ako je stavljen servisni kratkospojnik (džamper) na osnovnoj ploči.

Format datuma je **dd.mm.gggg.** (dd- za dan, mm- mjesec, gggg-zagodinu)

2. Unošenje vremena sa formatom hh:mm nakon skidanja servisne plombe(2/19)

U ovom režimu na displeju se prikazuju trenutni datum i vrijeme. Poslije pritiska <ZBIR> i unosa lozinke (samo serviseri) isti se mogu mijenjati. Prije promjene vremena mora se uraditi Dnevni izvještaj. Lozinka serviseru obezbeđuje puni pristup za korekciju datuma i vremena, ako je stavljen servisni kratkospojnik (džamper) na osnovnoj ploči.

Format sata je **hh:mm** (hh- za sat, mm- za minute)

3. Omogućavanje unošenja u fiskalnu memoriju vremenskih odrednica kraja fiskalizacije, u dozvoljenom periodu (2/30)

Za datum kraja fiskalizacije uzima se datum i vrijeme potvrde ulaska u fiskalni režim.

4. Omogućavanje kontrole unesenih vremenskih odrednica, tako da unesene vremenske odrednice ne mogu biti starije od vremenskih odrednica koje su već predhodno smještene u fiskalnu memoriju (2/19)

Kasa provjerava i ne dopušta da se unese raniji datum od datuma posljednjeg upisa u fiskalnu memoriju.

5. Onemogućavanje promjene vremenskih odrednica časovnika realnog vremena datuma u zabranjenom periodu bez skidanja servisne plombe. (2/19)

Prije promjene vremena mora se uraditi Dnevni izvještaj. Lozinka servisera obezbeđuje puni pristup za korekciju datuma i vremena, ako je stavljen servisni kratkospojnik (džamper) na osnovnoj ploči.

6. Omogućavanje promjene zimskog u ljetnje računanje vremena i obrnuto, bez skidanja servisne plombe, u dozvoljenom periodu(jednom godišnje). (2/19)

Promjena vremena sa ljetnjeg na zimsko računanje vremena i obratno vrši se automatski.

Posljednje nedjelje u Oktobru u 3:00 sat se postavlja na 2:00 vrijeme se postavlja na **zimsko računanje vremena.**

Posljednje nedjelje u Martu u 2:00 sat se postavlja na 3:00 vrijeme se postavlja na **ljetno računanje vremena.**

16.2 POREZNE SOPE

1. Porezne stope (2/21)

Moraju se unijeti opisi za najviše 5 poreskih stopa

2. Oznake poreznih stopa(2/21)

(A,E,J,K, M)

3. Unošenje vrijednosti poreznih stopa sa 4 cifre sa 2 decimalne #N,NN%

Moguće je unijeti vrijednost porezne stope od 0,00% i 99,99%

4. Onemogućavanje promjene specifikacije poreznih stopa u dozvoljenom periodu(2/22)

Pristup funkciji je moguć jedino poslije urađenog Dnevnog izvještaja sa nuliranjem. U protivnom pristup se odbija, nije moguća izmjena, na svaki pokušaj izmjene oglašava se zvučni signal.

5. Omogućavanje promjene specifikacije poreznih stopa u dozvoljenom periodu (2/22)

Ovoj funkciji pristup ima jedino ovlašćeni serviser i kasir broj 1;

Pristup funkciji je moguć jedino poslije urađenog Dnevnog izvještaja. U protivnom pristup se odbija, nije moguća izmjena, na svaki pokušaj izmjene oglašava se zvučni signal.

6. Smiještanje u fiskalnu memoriju 30 zapisa o specifikaciji i vremenskim odrednicama promjene poreskih stopa (2/22)

Poreske stope se mogu mijenjati samo poslije štampanja Dnevnog izvještaja a prije pravljenja prvog računa. Na sledećem izvještaju nakon promjene porezne stope broj promjena poreskih stopa će se uvećati za 1 i ispod će biti napisan datum i vrijeme promjene porezne stope. Može se unijeti maksimalno 30 promjena poreskih stopa, nakon čega se kasa blokira za dalju prodaju.

- 7. Onemogućavanje daljeg registrovanja prometa pomoću fiskalne kase, nakon smještanja u fiskalnu memoriju 30 zapisa o specifikaciji i vremenskim odrednicama promjene poreznih stopa (2/22).**

Može se unijeti maksimalno 30 promjena poreskih stopa, nakon čega se kasa blokira za dalju prodaju. Poslije 25 promjena kasa generiše vizuelno upozorenje(pri svakom uključenju).

- 8. Omogućavanje očitavanja sadržaja fiskalne memorije preko porta fiskalne kase, nakon smještanja u fiskalnu memoriju 30 zapisa o specifikaciji i vremenskim odrednicama promjene poreznih stopa (2/60)**

Čitanje FM vrši se pomoću odgovarajuće funkcije iz menija Programiranje (Veza sa PC), pomoću personalnog računara preko porta fiskalne kase pomoću programa „TRING Fiscal Memory Reader“.

Očitavanje sadržaja FM je moguće i nakon blokiranja rada FM zbog 50 reseta, 30 promjena poreznih stopa, 80 servisa ili 2000 dnevnih izvještaja.

16.3 RESETI

- 1. Implementacija bar jedne vrste reseta od navedenih vrsta reseta:**
  - a) „C“ za brisanje cjelokupnog sadržaja operativne memorije;**
  - b) „P“ za brisanje podataka o ostvarenom evidentiranom prometu i ostvarenom reklamiranom prometu u operativnoj memoriji;**
  - c) „B“ za brisanje baze artikala u operativnoj memoriji;**
  - d) „D“ reset deblokade sofvera be brisanja cjelokupno sadržaja operativne memorije, podataka o ostvarenom prometu i baze artikala u operativnoj memoriji. (2/13)**

Implementirana je „P“ vrsta reseta.

16.4 DNEVNA IZVJEŠĆA

- 1. Smijestanje zapisa iz dnevnih izvještaja u fiskalnu memoriju, koji obuhvataju: podatke o ostvarenom evidentiranom prometu po poreznim stopama između dva uzastopna formiranja dnevnog izvještaja, podatke o ostvarenom reklamiranom prometu po poreznim stopama između dva uzastopna formiranja dnevnog izvještaja, broj posljednjeg fiskalnog računa izdatog prije formiranja dnevnog izvještaja, broj posljednjeg reklamiranog računa izdatog prije formiranja dnevnog izvještaja,**

izjesta, podatke o ukupnom storniranom evidentiranom prometu između dva uzastopna formiranja dnevnog izvještaja, podatke o ukupnom storniranom reklamiranom prometu između dva uzastopna formiranja dnevnog izvještaja, podatke o broju storniranih evidentiranih artikala, podatke o broju evidentiranih artikala, podatke o broju storniranih reklamiranih artikala, podatke o broju reklamiranih artikala i vremenske odrednice formiranja dnevnog izvještaja. (2/7)

Energonezavisna fiskalna memorija za čuvanje obavljenog prometa po 5 poreskih stopa i ukupni promet za 2 000 izvještaja i višekratno upisivanje svih podešavanja kase (reklamirani promet, artikli, podgrupe, grupe, logo, te 80 servisa, 50 reseti i 30 promjena poreskih stopa, broj posljednjeg fiskalnog računa)

2. Smještanje u fiskalnu memoriju minimalno 1850 zapisa iz dnevnih izvještaja (2/7 i 13)

U fiskalnu memoriju se može smjestiti 2000 zapisa dnevnih izvještaja.

3. Onemogućavanje daljeg registrovanja prometa pomoću fiskalnog uređaja, nakon popunjavanja tabele dnevnih izvještaja u fiskalnoj memoriji (2/ 7)

Kada se napuni broj od 2000 dnevnih izvještaja u tabeli kasa blokira svaki dalji rad i generiše vizualno upozorenje. Potrebna je zamjena FM

4. Vizualno i stampano obavještenje o potrebi za zamjenu fiskalnog modula prije svakog formiranja dnevnog izvještaja, u slučaju da je broj preostalih mogućih smještanja zapisa iz dnevnih izvještaja u fiskalnu memoriju manji od 50 (2/7)

Kasa generiše vizuelno upozorenje kada je broj izvještaja veći od 1945

16.5 EVIDENTIRANJE PROMETA

1. Prijem komandi od kasira preko tipkovnice fiskalnog uređaja (2/11)

Kasa može primiti komande od kasira preko tastature fiskalnog uređaja na sljedeći način:

- numerički tasteri <0>...<9> se koriste za unos količina, suma i brojeva;
- taster sa duplom nulom unosi dvije nule u cijenu;
- taster <BR> obično se koristi za odustajanje ili brisanje teksta;
- taster <REŽ> mijenja radni režim (iz menija);
- taster <SMN> daje drugu funkciju nekom od ostalih tastera;
- tasteri <KOL>, <ART> i <NP> služe za pristup količinama, artiklima i načinu plaćanja;
- <MZB> i <ZBIR> prikazuju međuzbir i ukupnu sumu računa;

- Nakon pritiskanja decimalne tačke ne može se unijeti više više od 3 cifre.

2. Prijem komandi od nadređenog računara putem porta fiskalnog uređaja(2/7)

EFK može primiti i izvršavati komande od nadređenog računara putem porta u režimu "Fiskalni štampač" ili izborom „Veza sa PC“ iz menija „Programiranje“.

3. Evidentiranje prometa, storniranje evidentiranog prometa, reklamiranje prometa i storniranje reklamiranog prometa u konvertibilnim markama zaokruživanjem na drugu decimalu (2/8)

Kasa može da radi sa programiranim cijenama u diapazonima od **0,00...9999999,99** (rad sa decimalnim brojevima sa tačnošću 2 znaka poslije decimale)

Kasa dopušta evidentiranje suma za ukupno 12 cifara u isječcima i dnevnim i ostalim izvještajima u dijapazonu od 0,00 .....9999999999,99.

4. Smiještanje podataka o svakom pojedinačnom ostvarenom evidentiranom prometu i svakom pojedinačnom ostvarenom prometu u operativnu memoriju i memoriju elektroničkog žurnala. (2/12 i 14)

Operativna (radna) memorija čuva podatke o svakom pojedinačnom ostvarenom evidentiranom prometu i svakom ostvarenom reklamiranom prometu u periodu između dva Dnevna izvještaja.

Elektrinska knjižica čuva u sažetom vidu podatke o svim prodajama na dan. Pri havariskom resetu, u njoj sačuvana informacija, se koristi da se uspostave svi podaci potrebni za uspješan završetak dana, štampanje i upis dnevnog izvještaja u FM.

5. Grupisanje, sumiranje i iskazivanje podataka o ostvarenom evidentiranom prometu i ostvarenom reklamiranom prometu po poreznim stopama, uz upis u elektronski žurnal sa digitalnim potpisom po MD5 algoritmu.(2/14 i 53)

Grupisanje, sumiranje i iskazivanje podataka o ostavranom prometu i ostvarenom reklamiranom prometu je realizovano na fiskalnim izvještajima.

Elektronska žurnal je zaseban uređaj sa 1 GB neizbrisive memorije, te je sposoban pohraniti i do 2.500.000 kopija svih izdanih fiskalnih i nefiskalnih dokumenata.


~~~~~  
Prdavnica d.o.o
DRAKSTOR
25. Maja 5
75320

JIB: 1234567890123
PIB: 234567890123

Naziv obveznika zakona
Naziv prodajnog mjesta
Adresa objekta
Gračanica

Poreski broj obveznika zakona
PDV broj poreskog obveznika

~~~~~  
Prdavnica d.o.o
DRAKSTOR
25. Maja 5
75320

JIB: 1234567890123
PIB: 234567890123

IBFM: VT000170 ----- PRESJEK STANJA 02.09.2010. 10:02 BF: 14 -30 RF: 0 -0 DI: 4 /1996 ----- SERVISI: 0/2 RESETI: 0/2 POREZNE STOPE 0/0 ----- SEA: 0 / 6 SRA: 0 / / 6 SEP : 0,00 SRP: 0,00 ----- EVID. PROMET: TA: 159,80 TE: 0,00 TJ: 0,00 TK: 0,00 TM: 0,00 TU: 159,80 EVID. POREZ: ZA: 0,00 ZE: 0,00 ZJ: 0,00 ZK: 0,00 ZM: 0,00 ZU: 0,00 ----- REKL.PROMET: AT: 0,00 ET: 0,00 JT: 0,00 KT: 0,00 MT: 0,00 UT: 0,00 REKL.POREZ: AT: 0,00 ET: 0,00 JT: 0,00 KT: 0,00 MT: 0,00 UT: 0,00 ----- STANJE U KASI GOTOVINA 159,80 ČEKOVI: 0,00 KARTICE: 0,00 VIRMANI: 0,00 ----- DFB723E0846EF8B8E 6BF1DF98264CBB ===== ~~~~~	ID broj fiskalne memorije Vrsta izvještaja Datum i vrijeme izvještaja Prvi i zadnji račun za period izvještaja Prva i zadnja reklamacija za period Broj dnevnog izvještaja / odbrojavanje preostalih DI Broj servisa u periodu/ ukupan broj servisa Broj reseta u periodu/ ukupan broj reseta Izmjena PS u periodu/ukupan broj poreznih stopa Broj storniranih/broj evidentiranih artikala Broj storniranih reklamacija/broj reklamiranih artikala Vrijednost ukupnog storniranog evident. prom Vrijednost ukupnog storniranog reklam. Prom. Vrijednost ostvarenog evidentiranog prometa po poreskoj stopi Iznos evidentiranog poreza po poreskoj stopi Vrijednost ostvarenog reklamiranog prometa po poreskoj stopi Iznos ostvarenog reklamiranog poreza po poreskoj stopi Vrijednost prometa po vrstama plaćanja	IBFM: VT000170 ----- DNEVNO IZVJEŠĆE 02.09.2010. 10:02 BF: 14 -30 RF: 0 -0 DI: 4 /1996 ----- SERVISI: 0/2 RESETI: 0/2 POREZNE STOPE 0/0 ----- SEA: 0 / 6 SRA: 0 / / 6 SEP : 0,00 SRP: 0,00 ----- EVID. PROMET: TA: 159,80 TE: 0,00 TJ: 0,00 TK: 0,00 TM: 0,00 TU: 159,80 EVID. POREZ: ZA: 0,00 ZE: 0,00 ZJ: 0,00 ZK: 0,00 ZM: 0,00 ZU: 0,00 ----- REKL.PROMET: AT: 0,00 ET: 0,00 JT: 0,00 KT: 0,00 MT: 0,00 UT: 0,00 REKL.POREZ: AT: 0,00 ET: 0,00 JT: 0,00 KT: 0,00 MT: 0,00 UT: 0,00 ----- DFB723E0846EF8B8E 6BF1DF98264CBB ===== ~~~~~
--	---	--

6. Automatsko formatiranje i prebacivanje podataka o ostvarenom evidentiranom prometu i ostvarenom reklamiranom prometu po poreznim stopama iz operative memorije u fiskalnu memoriju prilikom formiranja dnevnog izvješća uz upis u memoriju elektronskog žurnala sa digitalnim potpisom po MD5 algoritmu. (2/51)

Prilikom štampanaja dnevnog izvještaj podaci i MD5 dokumenta iz operativne memorije se prebacuju u FM i električni žurnal .

7. Iskazivanje podataka o ostvarenom evidentiranom prometu i ostvarenom reklamiranom prometu prema pravnim osobama sa sljedećim podacima: IBK, naziv pravne osobe, adresa sjedišta , ulica i grad praćeno upisom u memoriju elektroničkog žurnala. (2/44)

- Pri dodavanju novog kupca imamo sljedeća polja:
  5. IBK – Identifikacioni broj pravnog lica
  6. Naziv kupca
  7. Adresa sjedišta
  8. Ulica i broj
- Potrebno je unijeti najmanje 2 a najviše 4 reda opisa kupca.
- Novi kupac će se pojaviti na računu te će biti pohranjen u bazu podataka. Podaci o kupcu se na računu štampaju odmah iznad digitalnog potpisa i logotipa

16.6 BROJAČ REDNIH BROJEVA

1. Onemogućavanje brisanja brojača rednog broja fiskalnog računa (2/32)

Brojači svih vrsta računa i fiskalnih izvještaja, kao i reseta, brojača evidentiranih i storniranih artikala te promjena poreskih stopa, se ne mogu brisati.

2. Onemogućavanje brisanja brojača rednog broja reklamiranog fiskalnog računa (2/32)

Brojači svih vrsta računa i fiskalnih izvještaja, kao i reseta, brojača evidentiranih i storniranih artikala te promjena poreskih stopa, se ne mogu brisati.

3. Onemogućavanje brisanja brojača rednog broja izvještaja(2/32)

Brojači svih vrsta računa i fiskalnih izvještaja, kao i reseta, brojača evidentiranih i storniranih artikala te promjena poreskih stopa, se ne mogu brisati.

4. Onemogućavanje brisanja brojača rednog broja servisiranja (2/31)

Brojači servisnih intervencija se ne mogu brisati. Postavljaju se na nulu automatski u postupku fiskalizacije.

5. Onemogućavanje brisanja brojača rednog broja reseta (2/32)

Brojači svih vrsta računa i fiskalnih izvještaja, kao i reseta, brojača evidentiranih i storniranih artikala te promjena poreskih stopa, se ne mogu brisati.

6. Onemogućavanje brisanja brojača rednog broja promjene poreznih stopa (2/32)

Brojači svih vrsta računa i fiskalnih izvještaja, kao i reseta, brojača evidentiranih i storniranih artikala te promjena poreskih stopa, se ne mogu brisati.

7. Onemogućavanje brisanja brojača storniranih evidentiranih artikala (2/32)

Brojači svih vrsta računa i fiskalnih izvještaja, kao i reseta, brojača evidentiranih i storniranih artikala te promjena poreskih stopa, se ne mogu brisati.

8. Onemogućavanje brisanja brojača evidentiranih artikala (2/32)

Brojači svih vrsta računa i fiskalnih izvještaja, kao i reseta, brojača evidentiranih i storniranih artikala, brojača reklamiranih artikala te promjena poreskih stopa, se ne mogu brisati.

9. Onemogućavanje brisanja brojača storniranih reklamiranih artikala (2/32)

Brojači svih vrsta računa i fiskalnih izvještaja, kao i reseta, brojača evidentiranih i storniranih artikala, brojača reklamiranih artikala i brojača storniranih reklamiranih artikala te promjena poreskih stopa, se ne mogu brisati.

10. Onemogućavanje brisanja brojača reklamiranih artikala (2/32)

Brojači svih vrsta računa i fiskalnih izvještaja, kao i reseta, brojača evidentiranih i storniranih artikala, brojača reklamiranih artikala i brojača storniranih reklamiranih artikala te promjena poreskih stopa, se ne mogu brisati.

16.7 DISPLEJ

1. Vizuelno praćenje evidentiranja prometa, storniranja evidentiranog prometa, reklamiranja prometa i storniranja reklamiranog prometa na displeju za klijenta. (2/11)

Na displeju klijenta se prate sve radnje kod prodaje artikala, storniranja stavki, storniranja računa (reklamacija) itd.

2. Vizuelno praćenje evidentiranja prometa, storniranja evidentiranog prometa, reklamiranja prometa i storniranja reklamiranog prometa na displeju za kasira. (2/11)

Na displeju kasira se prate sve radnje kod prodaje artikala, storniranja stavki, storniranja računa (reklamacija) itd.

3. Postupak samotestiranja displeja (2/30)**Automatski**

Testiranje displeja (Test. displeja). Na displeju se sukcesivno prikazuju svi znakovi iz EFK karakter generatora. Test se završava pritiskanjem bilo kog tastera.

4. Onemogućavanje daljeg registrovanja prometaa pomoću fiskalnog uređaja, ako je u postupku samotestiranja utvrđeno da je bar jedan displej neispravan(2/11)

Ako se u radu utvrdi neispravnost displeja , korisnik mora odmah prekinuti rad i pozvati ovlašteni servis.

16.8 ŠTAMPANJE

1. Čitljivost odštampanih podataka na kontrolnoj papirnoj traci preporučenoj od ovlaštenog proizvođača u trajanju od najmanje tri godine od dana štampanja.

Da (vidjeti specifikaciju proizvođača papira)

2. Štampanje fiskalnih dokumenata na službenom jeziku Federacije Bosne i Hercegovine (2/12)

-štampa na službenom jeziku Federacije Bosne i Hercegovine

-štampa dva službena pisma Federacije Bosne i Hercegovine (latinica i ćirilica)

3. Simulantno štampanje dokumenata identičnog sadržaja na papirnoj traci za isječke i na kontrolnoj papirnoj uz istovremeni upis u elektronski žurnal i digitalni potpis svih dokumenata prema MD5 algoritmu (2/12)

Simulantno štampanje dokumenata identičnog sadržaja na obje papirne trake uz istovremeni upis u elektronski žurnal kompletnog dokumenta sa digitalnim potpisom.

4. Simulantno štampanje duplikata fiskalnih dokumenata na papirnoj traci za isječke i na kontrolnoj papirnoj uz istovremeni upis u elektronski žurnal i digitalni potpis svih dokumenata prema MD5 algoritmu (2/12)

Simulantno štampanje dokumenata identičnog sadržaja na obje papirne trake uz istovremeni upis u elektronski žurnal kompletnog dokumenta sa digitalnim potpisom.

5. Štampanje podataka o svakom pojedinačno evidentiranom prometu na isječku fiskalnog računa i na kontrolnoj traci fiskalnog uređaja uz istovremeni upis u elektronski žurnal (2/12)

Simulantno štampanje dokumenata (računa, reklamiranih računa, duplikata računa i izvještaja) identičnog sadržaja na obje papirne trake uz istovremeni upis u elektronski žurnal kompletnog dokumenta sa digitalnim potpisom.

6. Štampanje podataka o svakom pojedinačno storniranom evidentiranom prometu na isječku fiskalnog računa i na kontrolnoj traci fiskalnog uređaja uz istovremeni upis u elektronski žurnal (2/12)

Simulantno štampanje dokumenata (računa, reklamiranih računa, duplikata računa i izvještaja) o svakom evidentiranom prometu identičnog sadržaja na obje papirne trake uz istovremeni upis u elektronski žurnal kompletnog dokumenta sa digitalnim potpisom.

- 7. Štampanje podataka o svakom pojedinačno reklamiranom evidentiranom prometu na isječku fiskalnog računa i na kontrolnoj traci fiskalnog uređaja uz istovremeni upis u elektronski žurnal (2/12)**

Simulantno štampanje dokumenata (računa, reklamiranih računa, duplikata računa i izvještaja) o svakom evidentiranom prometa identičnog sadržaja na obadvije papirne trake uz istovremeni upis u elektronski žurnal kompletnog dokumenta sa digitalnim potpisom.
- 8. Štampanje podataka o svakom pojedinačno storniranom evidentiranom prometu na isječku fiskalnog računa i na kontrolnoj traci fiskalnog uređaja uz istovremeni upis u elektronski žurnal (2/12)**

Simulantno štampanje dokumenata (računa, reklamiranih računa, duplikata računa i izvještaja) o svakom evidentiranom prometa identičnog sadržaja na obadvije papirne trake uz istovremeni upis u elektronski žurnal kompletnog dokumenta sa digitalnim potpisom.
- 9. Odgovarajući izgled fiskalnog loga da**
- 10. Dimenzija fiskalnog loga**

Veličina loga je 7mm x 7mm
- 11. Onemogućavanje štampanja fiskalnih dokumenata prije fiskalizacije (2/31)**

Ako kasa nije fiskalizovana ne mogu se štampati fiskalni dokumenti. Fiskalni logo se štampa samo na fiskalnim dokumentima.
- 12. Omogućavanje štampanja tesnih dokumenata prije**

Samo je testne dokumente moguće štampati prije fiskalizacije i to fiskalni račun, kopiju fiskalnog računa, dnevni izvještaj i kopiju dnevnog izvještaja.
- 13. Onemogućavanje štampanja tesnih dokumenata nakon fiskalizacije (2/31)**

Nakon fiskalizacije uređaja nije moguće štampati tesne dokumente.
- 14. Onemogućavanje štampanja nefiskalnih dokumenata koji sadrže više od 5 znakova jednakosti („=“) ili više od 5 znakova oduzimanja („-“) u jednom redu:**

Nije implementiran slobodan nefiskalni text
- 15. Mogućnost tiskanja bilo kojeg dijela baze artikala fiskalnog uređaja(2/26)**

Naizmenično pritiskanje <SMN> i <KALK> – štampanje od trenutnog artikla do kraja (artikal br.15999). Štampanje se samo programirani artikli. Štampanje se može zaustaviti pritiskom na taster <BR> pri čemu se on mora zadržati tokom nekoliko sekundi.
- 16. Nastavljanje svake počete, pa prekinute operacije usljed neispravnosti štampača, poslije popravke štampača.(2/12)**

Štampanje dokumenta će se nastaviti nakon popravke štampača.
- 17. Nastavljanje svake počete , pa prekinute operacije usljed prekidanja napajanjauz štampanu poruku o prekidu napajanja (2/44)**

Svaka prekinuta operacija prodaje ili štampanja , nastala usljed nestanka napajanja, može se nastaviti po dolasku napajanja. Dodatno za zvršetak započete operacije koristi se interno ugrađena baterija.

18. Omogućavanje pristupa dijelu kućišta radi zamjene papirnih trakabez skidanja servisne plombe (2/12)

Kasa posjeduje otvor za zamjenu traka bez skidanja servisne plombe.

19. Onemogućavanje daljeg registrovanja prometa pomoću fiskalnog uređaja, ako je u postupku samotestiranja uvrđeno da je štampač neispravan(2/9)

Testiranje se vrši automatski

Nakon uključivanja napona kaasa par sekundi prikazuje natpis **TRING** , gdje se vrši samotestiranje operativne,fiskalne i programske memorije te ostalih dijelova uređaja ako nisu ispravan bilo koji dio blokira se dalji rad.

20. Onemogućavanje daljeg registrovanja prometa pomoću fiskalne kase u odsustvu bilo papirne trake za isječke, bilo kontrolne papirne trake (2/12)

Ako nema jedne ili obje trake, na displeju se pojavljuje poruka **STAVITE PAPIR**. Poslije postavljanja papira poruka na displeju se briše tasterima <BR> ili <ZBIR>.

16.9 OPERATIVNA MEMORIJA

2. Trajane čuvanja sadržaja operativne memorije nezavisno od napajanja fiskalnog uređaja (dana) (važeća specifikacija proizvođača)(2/12)

Blok radne memorije obezbjeđuje čuvanje informacije više od 3 mjeseca poslije isključenja napajanja. On se napaja pomoću ugrađene akumulatorske baterije.

3. Postupak samotestiranja operativne memorije (2/12)

Poslije svakog uključjenja vrši se provjera memorije obradom različitih blokova, izračunavanjem kontrolnih suma i njihovim poređenjem sa analognim sumama upisanim prije isključenja uređaja. Ako se pronade neslaganje ili kod havarijskog nuliranja (reset) ,na displeju i štampaču prikazuje se i štampa poruka **GREŠKA u RAM-mem.**

Memorija se vraća u prvobitno stanje (brise se) i svi fiskalni registri se ponovo generišu iz elektronskog žurnala.

4. Onemogućavanje daljeg registrovanja prometa pomoću fiskalnog uređaja, ako je u postupku samotestiranja utvrđeno da je operativan memorija neispravna(2/12)

Poslije svakog uključjenja vrši se provjera memorije obradom različitih blokova, izračunavanjem kontrolnih suma i njihovim poređenjem sa

analognim sumama upisanim prije isključenja uređaja. Ako se pronađe neslaganje ili kod havarijskog nuliranja (reset) ,na displeju i štampaču prikazuje se i štampa poruka **GREŠKA u RAM-mem.** Neophodno je da se obratite servisu sa kojim ste potpisali ugovor, jer je onemogućen dalji rad na kasi.

8. Unošenje naziva prodajnog mjesta (2/29)

DA

9. Unošenje adrese prodajnog mjesta (2/29)

DA

10. Unošenje u operativnu memoriju vrijednosti gotovine koju je u kasu uneo kasir („cash –in“) (2/43)

Prije početka novog računa, unesite iznos i pritisnite taster:

- <+%> za službeni unos novca
- kasa POSTAVLJA pitanje o vrsti plaćanja, po kojoj sumi da unese ili izvede unijetu sumu: **PLAĆ.(ZBIR, 1-4)**. Tasterom <ZBIR> unosi se novac u osnovnoj vrsti plaćanja, tasterima <2>-<4> po nekoj od ostalih načina plaćanja

11. Unošenje u operativnu memoriju vrijednosti gotovine koju je u kasu izneo kasir („cash –out“) (2/43)

Prije početka novog računa, unesite iznos i pritisnite taster:

- <-%> za službeni izvod novca
- kasa POSTAVLJA pitanje o vrsti plaćanja, po kojoj sumi da unese ili izvede unijetu sumu: **PLAĆ.(ZBIR, 1-4)**. Tasterom <ZBIR> unosi se novac u osnovnoj vrsti plaćanja, tasterima <2>-<4> po nekoj od ostalih načina plaćanja
  - ako vršite službeni izvod novca, kasa vam to neće dozvoliti ako ne postoji unos za ovu vrstu plaćanja

16.10 FISKALNA MEMORIJA

4. Trajanje pamćenja upisanih podataka bez napajanja (godina) (2/13)

Trajanje čuvanja podataka u fiskalnoj memoriji je veći od 5 godina (obično 10 godina)

5. Postupak samotestiranja fiskalne memorije (2/30)

Testiranje FM (Test. fisk. memor.): Vršiti se naizmjenično čitanje svih punih i prvog praznog upisa u fiskalnoj memoriji. Pri neuspješnom čitanju ili pogrešnoj kontrolnoj sumi, na displeju se javlja poruka **“Greška FM blok----”**. Poslije pritiska bilo kog tastera vrši se novi pokušaj da bi se taj upis pročitao. Kad test prođe uspješno na displeju se pojavljuje poruka **“Fiskalna mem. OK”**, ista poruka se i štampa.

6. Onemogućavanje daljeg registrovanja prometa pomoću fiskalnog uređaja, ako je u postupku samotestiranja utvrđeno da je fiskalno (2/30)

Pri neuspješnom čitanju ili pogrešnoj kontrolnoj sumi, na displeju se javlja poruka **“Greška FM blok----”**. Poslije pritiska bilo kog tastera vrši se novi pokušaj da bi se taj upis pročitao. Kad test prođe uspješno na displeju se pojavljuje poruka **“Fiskalna mem. OK”**, ista poruka se i štampa.

7. Zaštita sadržaja fiskalne memorije od izmjena i brisanja (2/13)

Podaci upisani u fiskalnu memoriju su zaštićeni dodatnim sklopom i ne mogu se mijenjati bez njenog potpunog uništenja!

12. Prebacivanje fiskalnog uređaja u režim čitanja memorije:

B) Ručno

16.11 ELEKTRONIČKI ŽURNAL

3. Trajanje pamćenja upisanih podataka bez napajanja (godina)(2/14)

Trajanje čuvanja podataka u EŽ je veći od 5 godina (obično 10 godina)

4. Kapacitet memorije elektroničkog žurnala(2/14)

Elektronska žurnal je zaseban uređaj sa 1 GB neizbrisive memorije, te je sposoban pohraniti i do 2.500.000 kopija svih izdanih fiskalnih i nefiskalnih dokumenata.

5. Postupak samotestiranja memorije elektroničkog žurnala (2/14)

Poslije svakog uključanja vrši se provjera memorije EŽ obradom različitih blokova, izračunavanjem kontrolnih suma i njihovim poređenjem sa analognim sumama upisanim prije isključenja uređaja. Ako se pronade neslaganje ili ne otkrije žurnal na displeju se prikazuje poruka **ŽURNAL NE RADI**.

6. Onemogućavanje daljeg registrovanja prometa pomoću fiskalnog uređaja, ako je u postupku samotestiranje utvrđeno da je memorija elektroničkog žurnala neispravna (2/15)

Neophodno je da se obratite servisu sa kojim ste potpisali ugovor, jer je onemogućen dalji rad na kasi.

7. Zaštita sadržaja memorije elektroničkog žurnala od izmjena i brisanja (2/14)

Poslije svakog uključanja vrši se provjera memorije EŽ obradom različitih blokova, izračunavanjem kontrolnih suma i njihovim poređenjem sa analognim sumama upisanim prije isključenja uređaja. Ako se pronade neslaganje ili ne otkrije žurnal na displeju se prikazuje poruka **ŽURNAL NE RADI**.

15. Prebacivanje fiskalnog uređaja u režim čitanja memorije elektroničkog žurnala(2/14)

Nakon povezivanja žurnala s PC-om preko USB porta potrebno je pokrenuti program „EJReader.exe“ žurnal se automatski prebacuje u režim čitanja memorije.

16.12 BAZA ARTIKALA

1. Unošenje naziva artikala (2/25)

Za svaki artikal se mogu unijeti sljedeći parametri:

- naziv – najviše 36 simbola, u naziv se unosi i jedinica mjere;

2. Unošenje nazivajedinice mjere (2/25)

U naziv se unosi i jedinica mjere.

3. Unošenje cijene jedinice mjere (2/25)

cijena (koja se podrazumjeva) – može da se promijeni ili ponovo upiše.
Opseg - 0.00 – 9999999,99;

4. Unošenje oznake poreske stope (2/25)

poreska stopa (0...5) - ne smije da bude poništena. Polje se može mijenjati samo ako je prethodno uređen Dnevni izvještaj po artiklima sa nuliranjem evidentiranih količina i suma;

5. Omogućavanje promjene cijene jedinice mjere

cijena (koja se podrazumjeva) – može da se promijeni ili ponovo upiše.
Opseg - 0.00 – 9999999,99;

6. Onemogućavanje promjene ili brisanja: naziva artikla, naziva jedinice mjere u dozvoljenom zabranjenom periodu

Promjena imena i poreske stope artikla može se izvršiti poslije štampanja Dnevnog izvještaja, u dozvoljenom periodu (od štampanja izvještaja do prve prodaje). Cijena se može uvijek promijeniti.

7. Omogućavanje promjene ili brisanja : naziva artikla, naziva jedinice mjere u dozvoljenom periodu

Promjena imena i poreske stope artikla može se izvršiti poslije štampanja Dnevnog izvještaja, u dozvoljenom periodu (od štampanja izvještaja do prve prodaje). Cijena se može uvijek promijeniti.

8. Mogućnost čitanja baze podataka preko porta fiskalnog uređaja. (2/7)

U režimu "Fiskalni štampač" u kome dobija i izvršava komande od računara preko RS232C interfejsa

9. Ukupan broj artikala? (2/8)

EFK može da evidentira prodaje 16000 artikala sa programiranom cijenom.

Mehmeda Vehbi-ef. Šemsekadića bb.

75 320 Gračanica

tel. : +387 35 700 - 200

fax.: +387 35 700 - 201

e-mail: info@kase.ba

www.tring.ba

www.kase.ba